

Det er så i øvrigt vigtigt, at Danmark bidrager til, at de nye restriktive regler for anvendelse af personelminer træder i kraft så hurtigt som muligt. Derved er vi med til at sikre, at overgangsperioden, som vi da gerne havde set undgået, begynder at løbe så tidligt som muligt, og vi sikrer, at der holdes lidt fremdrift i sagen.

Og det er vigtigt for de forhandlinger om indførelse af et totalforbud, der i øjeblikket foregår i den såkaldte Ottawaprocess. Det er stadig den canadiske regerings hensigt at stille imod, at en konvention kan undertegnes i Ottawa i slutningen af året af de stater, som tilslutter sig et totalforbud. Fra dansk side har vi fra starten støttet dette canadiske initiativ.

Lad mig også nævne, at det er glædeligt, at det på efterårets FN-generalforsamling lykkedes at opnå enighed om en resolution, som meget klart opfordrer til energisk at tilstræbe, som der står, en international aftale om totalforbud mod personelminer. Resolutionen, der havde over 100 medforslagsstillere, herunder Danmark, blev vedtaget, idet 155 stemte for, ingen imod, og 10 undlod at stemme.

Regeringen arbejder for at fastholde fremdrift i sagen, og det er klart, at en række lande, som under forhandlingerne om protokol II i Genève blokerede for fremskridt, fortsat må forventes at gøre det. Det er derfor vigtigt at opretholde det politiske pres. Ottawaprocessen er et godt forum hertil. Det er det forum, der har de bedste muligheder for at føre os længere frem, og det er i det forum, Danmark aktivt vil arbejde.

Lad mig så i øvrigt minde om, at EU-landene jo har en fælles aktion om et totalforbud mod personelminer og herunder også eksportforbud, således at der fra EU's side også gøres en indsats for, at man i denne sag kan nå længere frem.

Jeg glæder mig over den meget stærke tilslutning til beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg skal blot minde ministeren om mit spørgsmål, om den danske regering særskilt vil rejse spørgsmålet over for præsident Clinton, når muligheden nu er her, når han kommer til København.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Den bedste mulighed for at arbejde for de danske synspunkter er at gøre det i forbindelse med Ottawaprocessen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Forhandling om redegørelse nr. R 8: Justitsministerens og miljø- og energiministerens redegørelse af 19. december 1996 om udviklingen i forvaltningsmyndigheders adgang til privat ejendom uden retskendelse og om udviklingen i anvendelse af erstatningsfri regulering inden for plan-, miljø- og naturbeskyttelsesområdet.

(Redegørelsen anmeldt 19/12 96. Redegørelsen givet 19/12 96. Beslutning om forhandling 19/12 96).

Forhandling

Torben Lund (S):

Jeg vil gerne først takke justitsministeren og miljø- og energiministeren for den redegørelse, vi har fået. Jeg synes, redegørelsen er en meget tilfredsstillende opfølgning på Folketingets dagsorden fra maj måned sidste år, og jeg synes, det er meget nyttigt, at vi her i Folketinget med udgangspunkt i redegørelsen dels kan få indsigt i, hvordan regeringen varetager hensynet til borgernes retssikkerhed på de vigtige områder, der her er tale om, og at vi også har mulighed for at få en grundig debat om udviklingen i lovgivningen i forhold til grundlovens bestemmelser.

Vi har jo – regering og Folketing – klart et fælles ansvar for, at beskyttelsen af borgernes retssikkerhed ikke bliver tilsidesat i lovgivningen og administrationen af lovgivningen.

Jeg vil koncentrere mine bemærkninger om grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed, og hr. Martin Glerup vil på Socialdemokratiets vegne gøre nogle bemærkninger vedrørende erstatningsfri reguleringer.

For så vidt angår boligens ukrænkelighed, kan vi med redegørelsen konstatere, at myndighedernes adgang til privat ejendom uden retskendelse jo finder sted, når det drejer sig om tilsyn, om kontrolundersøgelser, ofte stikprøvekontroller i forbindelse med tilskudsordninger. Det er ordninger, der er etableret i lovgivningen gennem årtier og dermed også med skiftende regeringer bag.

Vi fik i 1985 en betænkning om tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Heri anbefalede man, at der ikke i disse tilfælde bør stilles krav om retskendelse, og den anbefaling er jeg ganske enig i. Det vil være et unødigt omsvøb, det vil være at belaste domstolene med unødige sager, og det vil svække forvaltningsmyndighedernes kontrolmuligheder, uden at der reelt er vundet noget i retssikkerhedsmæssig henseende for borgerne.

Der er langt vigtigere spørgsmål at koncentrere sig om, når det drejer sig om grundlovens § 72. Jeg synes for det første, det er vigtigt, at undtagelsesreglen i § 72 kun anvendes i lovgivningen, når der vitterlig er en særskilt begrundelse for det.

Derfor er det vigtigt i lovforberedelsen, at begrundelsen angives, hvis myndighederne skal have adgang uden retskendelse, og selve anvendelsesområdet, hvor man overhovedet kan bruge denne bestemmelse, bør præciseres i lovgivningen – og i den forbindelse også en præcisering af, at man ikke kan klare sig med andre og mindre indgribende foranstaltninger.

Dermed får vi den åbenhed, der skal til omkring spørgsmålet. Folketinget kan have det med i sin behandling af lovforslag, og Folketinget kan dermed åbent tage stilling til, om man synes, det er rigtigt at lave en anvendelse af undtagelsen i grundlovens § 72.

I den forbindelse synes jeg også, det er vigtigt, at man begrænser anvendelsen til de erhvervs-mæssigt benyttede lokaler i de situationer, hvor der ikke er grund til også at inddrage den enkelte borgers private bolig, altså når formålet med bestemmelsen ikke bliver forspildt ved alene at give adgang til de erhvervs-mæssigt benyttede lokaler.

For så vidt angår de såkaldte politibistandsbestemmelser, som vi også diskuterede i maj

sidste år, synes jeg, det er meget positivt, at justitsministeren bebuder, at man vil gå disse bestemmelser igennem også på de enkelte ministerområder, og at man løbende vil lade dem præcisere, sådan at der ikke er tvivl om, at anvendelsen er en undtagelse fra grundlovens § 72 i de tilfælde, hvor man beslutter sig for, at det skal være undtagelsesbestemmelsen, der anvendes.

Det sidste, jeg kunne have lyst til at påpege, er, at det allervigtigste i de her sager ud over alt det med juraen jo er, at man bruger god forvaltningsskik i de sammenhænge her: at man uopfordret legitimerer sig, at man ikke går videre i sin myndighedsudøvelse, end der er behov for, at man i øvrigt helt banalt optræder høfligt og hensynsfuldt i disse situationer. Jeg tror, hvis man er omhyggelig med de ting, så ville 9 ud af 10 eventuelle konfliktsituationer simpelt hen kunne undgås, altså hvis de rigtige menneskelige egenskaber er der hos de myndighedspersoner, der skal udøve kontrollen, så tror jeg stort set, man ville være fri for konfliktsituationer.

Og lad mig slutte med at sige, at vi er meget tilfredse med den årvågenhed, som jeg fornemmer der er fra regeringens side på dette område både ved gennemgangen af reglerne, sådan at man er sikker på, at retsgrundlaget er i orden i forbindelse med politiets bistand, og også årvågenhed for at vise åbenhed i de grundlovsmæssige aspekter, når vi forbereder ny lovgivning.

På de betingelser har vi også de bedste forudsætninger for at sikre, at der er den balance, der hele tiden skal være mellem på den ene side hensynet til den enkelte borger og på den anden side forvaltningsmyndighedernes nødvendige kontrolvirksomhed.

Martin Glerup (S):

Baggrunden for reguleringerne i det åbne land er hele vores naturgrundlag, som er under pres. Der er i dette århundrede sket inddæmning og udtørring af en række lavvandede områder af stor betydning for flora og fauna. Der er sket en voldsom reduktion i heder og overdrev. Den intensive landbrugsdrift har ødelagt tusindvis af små biotoper, som er hjemsted for vilde planter og dyr. Snesevis af insektarter, flere arter ferskvandsfisk, krybdyr, fugle og planter er udslettede fra den danske natur.

Vi må i Danmark erkende, at vi er et lille tæt-befolket land med stor landbrugsproduktion, og vi har nødig at beskytte natur og miljø til gavn for hele befolkningen. Det er sådan, at 2 pct. af

befolkningen ejer 75 pct. af det danske areal og har derfor afgørende indflydelse på, hvordan naturværdierne forvaltes, men de resterende 98 pct. af den danske befolkning har også en kæmpe interesse i naturen.

Resultater af nogle undersøgelser fra Forskningscentret for Skov & Landskab om friluftsliv i det åbne land viser, at skov, strand og mark er af afgørende betydning for danskernes friluftsliv. Naturen trækker betydelig flere mennesker end biblioteker, kunststillinger, teatre, sportspladser og koncertsale tilsammen.

Hertil kommer, at grundvandet og dermed samfundets fremtidige drikkevandsforsyning også påvirkes af det, som sker på jordoverfladen. Det er derfor vigtigt at holde sig for øje, at naturen rummer erhvervsmæssige, naturmæssige og miljømæssige interesser af stor betydning for hele det danske samfund.

Det er en kendsgerning, at det ikke er i modstrid med grundlovens bestemmelser om ejendomsret at foretage generelle, erstatningsfri rådighedsindskrænkninger, altså er der intet retligt problem. Eksempelvis anser Østre Landsret det ikke for at være i strid med ejendomsretten at indføre 2-meter-bræmmer langs naturlige vandløb som en generel erstatningsfri regulering.

Modsat forholder det sig naturligvis, når det drejer sig om et indgreb, som rammer individuelt. I så fald tilfalder der lodejeren erstatning. Eksempelvis tilkendes ejeren af arealer, som indgår i de jagt- og forstyrrelsesfri kerneområder, fuld økonomisk kompensation for, at de ikke længere kan udleje de omfattede arealer til jagt.

Naturligvis vil det ofte være forbundet med et skøn, hvorvidt en ordning er en generel rådighedsindskrænkning eller ordningen rammer mere individuelt og dermed udløser erstatning. Hvis vi ser på mange af EU-udpegningerne, så medfører de jo ikke, at landbrugsdriften ikke kan fortsætte som hidtil, men de danner grundlag for myndighedernes fremtidige planlægning.

Det er forståeligt, at regulering kan virke uoverskueligt for den enkelte landmand. Derfor har miljø- og energiministeren aftalt med landbruget og amterne, at en arbejdsgruppe med Amtsrådsforeningen i formandsstolen inden årets udgang vil analysere situationen og komme med forslag om, hvordan informationen til den enkelte landmand kan forbedres.

Socialdemokratiet er tilhænger af, at der er gennemskuelighed, kvalitet og helhed i planlægningen. Adskillige steder i Danmark er der et godt samarbejde mellem landbruget, de grønne organisationer og amterne omkring det åbne land. Og der findes en lang række eksempler på erfaringer, som kan samles op, sådan at man kan se, at det egentlig fungerer ret godt rundt omkring.

Det betyder selvfølgelig ikke, at der ikke også fremover vil være reelle interessemodsætninger. Der er jo hensynet til landbrugets erhvervsmæssige og økonomiske interesser på den ene side og hensynet til bevarelse af mangfoldigheden i naturen og vore drikkevandsressourcer på den anden side. Den politiske opgave består i at finde frem til en rigtig afvejning af de hensyn. Den nuværende lovgivning og de mange udpegninger er jo i vid udstrækning fælles gods. Det skal ingen græde over. Tværtimod, det skal vi være stolte over.

Havde vi ikke haft disse bestemmelser, ville den danske natur være langt mindre varieret og smuk, end tilfældet er i dag. Derfor bør vi bestræbe os på at fortsætte den konstruktive linje og ikke forfalde til populistiske enkeltsagsangreb. Dertil er sagen for god.

Svend Erik Hovmand (V):

Der er store forventninger til denne redegørelsesdebat. Udgangspunktet er den ukrænkelighed, som indleder §§ 72 og 73 i vores grundlov, de to paragraffer, der handler om adgangen til vores boliger og om ejendomsretten.

I den forespørgsel, vi stillede til statsministeren den 21. maj i fjor, pegede vi på, at det med det ukrænkelige i de to paragraffer var så som så. Vi opfordrede til, at vi på tværs af partiskel fik undersøgt sagerne til bunds, og når alle partier har været med til at vedtage mange af de love, som det her handler om, ja, så har vi naturligvis også alle sammen en interesse i at se, om vi er gået for vidt i forhold til vores grundlov.

Det var derfor en glæde for os i Venstre, at alle partier stod bag opfordringen til statsministeren om at foretage en sådan undersøgelse. Og nu, da undersøgelsen foreligger, er det fortsat vores håb, at vi i fællesskab kan drage de nødvendige konsekvenser.

Efter vores opfattelse viser undersøgelsen, at vi i Folketinget gik for vidt. Vi er gået for vidt. Med 110 lovvedtagelser som undtagelse fra hovedreglen om boligens ukrænkelighed må

man vel sige, at det ukrænkelige næsten er ændret til det ukendelige. Man forstår meget vel opfordringen fra Justitsministeriets lovkontor til de enkelte fagministre om at gennemgå allerede gennemført lovgivning for at luge ud i nogle af de overflødige undtagelser – tilsvarende også om ejendomsretten.

Det fremgår klart, at vi som borgere er ilde stedt, når det drejer sig om retssikkerheden i forbindelse med de mange erstatningsfrie områdebegrænsninger. Der er et virvar af regler, der er alt for uklare procedurer, der er stort set ingen information til de berørte borgere, og deres ankemulighed kan også være på et lille sted.

I stedet for at lægge op til frivillige aftaler gennemtrumfer man bare fra centralt hold sine krav uden nogen form for kompensation. Det er jo metoder, som leder tankerne tilbage på enevældens tid, før vi overhovedet fik en grundlov her i landet. Selv om der i miljøministerens redegørelse ikke drages konsekvenser som i justitsministerens, går jeg da ud fra, at også miljøministeren mener, at man er gået alt for vidt, og at reglerne skal ændres afgørende, så f.eks. regulering af landbrugsjord, der har økonomiske konsekvenser for ejerne, selvfølgelig bør medføre kompensation.

Med andre ord fornemmer jeg, at der er en fælles erkendelse af, at vi er gået for vidt og ukrænkeligheden er blevet noget flosset. Tiden er nu kommet til, at vi trækker en streg i sandet. Dette er ikke et spørgsmål om, hvorvidt vi har overtrådt grundloven eller ej. Kløge juridiske professorer har faktisk allerede ladet forstå til beroligelse for alle os folketingsmedlemmer, som har været med til at vedtage lovene, at det har vi ikke. Ingen vil kunne anklages for grundlovsbrud, men det er heller ikke det, som det her drejer sig om. Denne debat drejer sig om, hvorvidt vi politisk synes, at det er i orden, at vi fortsætter med at underminere ukrænkeligheden vedrørende ejendomsretten og adgangsretten. Det er det, som det handler om.

Skal vi fortsat ukritisk lave undtagelser fra § 72 om adgangsretten? Har jeg forstået justitsministeren ret, er vi faktisk enige i, at det skal vi ikke. Vi skal tværtimod se med kritiske øjne på de love, som allerede er vedtaget, og se om ikke, vi kan få afskaffet nogle af dem, og tilsvarende med § 73.

Selv om miljøministerens og Miljøministeriets meldinger i rapporten er blottet for konkrete konklusioner, er der et klart behov for en

opstramning både med hensyn til information, erstatningsomfang og forenkling af de henved 20 forskellige beskyttelsesreguleringer. På den baggrund vil jeg gerne benytte denne lejlighed til at sige til regeringen: Lad os nu bevare fællesskabet, lad os nu lade være med at tale os fra hinanden. Lad os tværtimod sige til hinanden i dag, at vi er enige om, at vi vil se på disse to områder med henblik på en kursændring.

For Justitsministeriets område drejer det sig om at få gennemført en væsentlig begrænsning af undtagelserne fra § 72, og med det forarbejde, der allerede er gjort, bør det kunne ske meget hurtigt. For miljøministerens vedkommende drejer det sig først og fremmest om at få gennemført en samordning og dermed forenkling af hele regelsættet for regulering af beskyttelsesområdet samt om at få fastlagt en klar procedure, der sikrer den enkeltes retsstilling.

Det betyder for det første, at der skal foreligge en dokumenteret målsætning, handlingsplan og budget, inden udpejning påbegyndes. For det andet, at der er en klar procedure med offentlighedsfase, indsigelsesfrister osv. For det tredje, at beslutningen følges op med information og ankemulighed for de berørte. For det fjerde, at der sker en registrering af beslutningerne, og endelig for det femte, at erstatningsvilkårene præciseres.

Det er vores håb, at vi i dag kan løfte denne debat over det sædvanlige partipolitiske mundhuggeri og sige til hinanden: Her har vi et fælles problem. Det vil vi have gjort noget ved inden sommerferien, og derfor beder vi nu regeringen om at komme med konkrete udspil om, hvad der skal ske og hvornår. Vi forventer at få et tilfredsstillende svar i dag – en kort tidsfrist – således at vi ikke behøver at rejse en forespørgselsdebat inden grundlovsdag, der vil kunne gøre det vanskeligere at få en bred løsning. Lad os med andre ord få et klart tilsagn fra regeringen nu, så vi kender køreplanen og ved, hvornår den vil blive realiseret.

Formanden:

De sidste 4 minutter af Venstres tid er det fru Birthe Rønn Hornbech.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg vil henvende mig direkte til justitsministeren.

Det er jo ejendommeligt, at det kun er politiet, der har spilleregler at gå frem efter, og at det stort set kun er forbrydere, der overtræder straf-

feloven, der har de grundlæggende retsgarantier, som ligger i de regler, som retsplejeloven foreskriver for politiet.

Ministerens redegørelse gør meget ud af at argumentere imod et krav om retskendelse, hver gang der gives lovhjemmel til myndighederne for adgang til privat bolig. Det finder vi er ren udenomssnak. Det er de alt for mange regler om adgang til private enemærker, der er hovedproblemet. De skal begrænses.

Jeg vil derfor som punkt 1 spørge ministeren som politisk chef for lovafdelingen, om man vil pålægge samtlige ministerier inden for et givet tidsrum nu at gennemgå alle de gældende love og begrænse lovhjemmelen til adgang til privat ejendom.

Punkt 2: Er ministeren enig i, at det er en mangel i retssikkerheden, at der ikke er forskrifter for alle myndigheders adfærd, men kun for politiets? Og vil ministeren fortælle Folketinget, hvorledes borgere er stillet, hvis de nægter myndighederne adgang? Flertallet her i Folketinget – og jeg tager mit eget parti med – har i årevis udhulet grundloven. Vi har vedtaget flere og flere love og reguleret borgernes færden i et helt urimeligt omfang, men vi har også indført et tilskudssamfund, som naturligvis fordrer kontrol, men retssikkerheden er ikke fulgt med. Vi har indført straffebestemmelser uden at tænke på, at de myndigheder, vi satte til at kontrollere, er de samme, der skal rejse straffesagerne, og vi har aldeles forsømt at diskutere, under hvilke retssikkerhedsgarantier sagsbehandlingen skal foregå.

Jeg vil yderligere spørge: Er ministeren enig i, at vi mangler processuelle regler for myndighederne?

Er ministeren enig i, at den omstændighed, at vi dynger lovkrav på lovkrav på borgernes skuldre, og at vi udsteder love, som ikke engang de håndhævende myndigheder kan blive enige om fortolkningen af, skaber en uhyrlig retsikkerhed for borgerne?

Så spørger jeg videre: Vil ministeren sørge for magtadskillelse i forvaltningen, så man ikke tillader, at det er samme myndighed, der først vejleder, dernæst kontrollerer og dernæst efterforsker eventuelle lovovertrædelser?

Og som det sjette spørgsmål: Vil ministeren sørge for, at Retsplejerådet nu sættes til at udarbejde en retsplejlov, der gælder for alle offentlige myndigheders adfærd til gavn for borgernes retssikkerhed?

Og vil ministeren som chef for lovafdelingen sørge for, at kravet i Jyske Lov fra 1241 om, at danske love skal være klare, også kommer til at gælde i 1997 og fremover?

Til sidst en af mine kæpheste fra de senere dage: Vil ministeren love mig, at han vil fastsætte nye og mere indgående krav til udformning af lovforslag i de tilfælde, hvor det offentlige får myndighed over for borgerne? Vi mener, det bør være en selvfølge, at borgernes retssikkerhed gøres til genstand for indgående drøftelse i hvert eneste lovforslag, hvor det offentlige får ret til myndighedsudøvelse.

Vi er meget optagede af, hvilke svar vi får her i dag, og Venstres videre initiativ vil afhænge af de svar, de to ministre giver os i dag.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Det er til hr. Svend Erik Hovmand, som i brede vendinger sagde, at der var utallige love, hvor man burde give kompensation eller erstatning for, at man måtte gribe ind, og at det godt nok ikke var i strid med grundloven.

Jeg kunne godt tænke mig, at hr. Svend Erik Hovmand konkretiserer, hvad er det for love, hr. Svend Erik Hovmand tænker på, i stedet for de her brede vendinger, som man ikke rigtig kan tage stilling til.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg kan anbefale at læse den redegørelse, som er kommet fra miljøministeren til debatten her i dag. Her er opremset en lang række eksempler på erstatningsfrie rådighedsbegrænsninger, habitatområder, Ramsarområder og en lang stribe af andre indgreb, som ikke giver den enkelte borger erstatning.

(Kort bemærkning).

Peter Christensen (S):

Så vil jeg stille det direkte spørgsmål:

Mener Venstre, at der skal gives erstatning på de områder, som hr. Svend Erik Hovmand lige nævner – bortset fra fuglebeskyttelsesområder, for dér bliver givet erstatning – når der ikke er indgreb i brugsretten til ens ejendom?

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Det interessante i det sidst stillede spørgsmål var den sidste sætning: »Når der ikke sker indgreb i brugsretten.«

Det er jo lige præcis derom, den hele strid drejer sig. Der sker nemlig både indgreb i brugsretten og i hvert fald indgreb i dispositionsretten. Miljøministeren har gentagne gange sagt, at man fortsat kan dyrke det areal, man har, som man har gjort det hidtil.

Men hvis man ønsker at dyrke noget andet, hvis man ønsker at bruge arealet til noget andet, så går man pludselig videre end habitatscirkulæret eller Ramsarcirkulæret, eller hvad det nu kan være. Dermed kan vi risikere, at en række mennesker bliver økonomisk belastet af det. Vurderingen på en ejendom bliver sat ned, fordi den nu pludselig ikke kan anvendes til andet og mere end et lille begrænset område, hvor den hidtil har været anvendt.

Derfor mener jeg, at hele dette ejendomsrets-begreb er utrolig vigtigt, og jeg har sagt i mine indlæg her fra talerstolen for et øjeblik siden, at dér, hvor den enkelte ejer bliver økonomisk ramt, burde det være en selvfølge som udgangspunkt, at man giver en kompensation.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

I Venstre kender vi naturligvis godt den traditionelle juridiske teori og retspraksis mellem konkrete indgreb og erstatningsfri reguleringer, men det drejer sig ikke om jura i dag. Det drejer sig om politiske holdninger og indstilling til ejendomsretten.

Det, der bekymrer os i Venstre utrolig meget, er, at man i redegørelsen kan læse, at planlægning skal bygge på erstatningsfri reguleringer. Det er nærmest et grundsynspunkt, og det er et grundsynspunkt, vi gerne vil have frem i lyset og have vendt og drejet, for det er vi meget bekymret over. Ingen kan vel bestride, at man efterhånden rammer ganske enkelte grupper ved salamimetoden: Så er der det ene indgreb, og så er der det andet indgreb, og så er der det tredje indgreb. Men det er naturligvis til syvende og sidst en domstolsafgørelse.

Men vi vil altså gerne have lavet reglerne ud fra et helt andet grundsynspunkt, end at planlægning helt generelt og grundlæggende skal bygge på erstatningsfri reguleringer, for man rammer ganske bestemte grupper af samfundet, der skal betale for fællesskabet. Det er vi imod.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

I forbindelse med vurderingen af, hvornår det drejer sig om en generel rådighedsindskrænk-

ning, eller hvor det gælder et individuelt indgreb, som betyder en forringelse af den pågældende lodsejers økonomi, vil der naturligvis altid indgå et skøn. Og jeg vil tro, at det vil være meget vanskeligt at opstille nogle direkte fir-kantede retningslinjer, som vil kunne dække alle de eksempler, som måtte opstå.

Jeg mener, at det er vigtigt, at man griber ind på en rimelig måde og yder erstatning dér, hvor det har ekspropriativ karakter, men jeg mener også, at det er nødvendigt, at man planlægningsmæssigt har mulighed for at udlægge nogle zoner med henblik på den fremtidige planlægning. Det er jo en skam, hvis vi skal frem til en procedure, hvor man i dokumentationens hellige navn kommer for sent, sådan at skaden på naturen og miljøet er sket.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det er jo interessant at finde ud af, hvad det er for en politisk ændring, som Venstre er ude efter her, og jeg har forstået på meldingen, at det ikke nødvendigvis er jura, det her handler om; det handler om holdninger.

Venstres ordfører spørger: Hvis en landmand igennem flere år har sprøjtet med et sprøjtemiddel, som går i grundvandet og ødelægger en sø i nærheden, hvordan er det så med erstatning? Har den landmand så erstatningspligt over for samfundet?

Der er i mine øjne noget helt sygt i, at der tales om erstatning på den måde. Naturbeskyttelseslovgivningen her i landet er indrettet og har altid været indrettet, også når Venstre har siddet i regering, på at beskytte naturen. Derfor spørger jeg: De landmænd, der ødelægger naturen, skal de betale erstatning til samfundet, fordi de ødelægger det for os andre, for samfundet og for deres efterkommere, også når det drejer sig om deres egen gård?

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det er ekstra underholdende, men måske også lidt forvirrende, når et parti har to ordførere, og den ene advarer imod at komme tilbage til enevældens tid, og den anden siger, at vi skal bruge Jydske Lov. Så er signalværdien i hvert fald temmelig forvirrende, vil jeg nok sige.

Jeg vil godt stille et spørgsmål. Jeg ved ikke, hvem af de to ordførere, der vil kaste sig over det og er bedst til det set med vore øjne: Hvordan opfatter Venstre egentlig ejendomsretsbe-

grebet i dag? Er det det betonagtige gammel-dags, at når man ejer et stykke jord, så ejer man det ind til jordens indre og op til den gode gud så højt oppe i det ydre rum, man kan komme? Er der slet ingen begrænsninger? Kan man få lov til at svine lige så meget, man vil, ned i undergrunden og tage lige så meget af luftrummet over sit stykke jord, man vil, og stadig væk tale om ejendomsret? Er det i enevældig betydning, eller er det i Jydske Lovs? Det ved jeg ikke.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Inden fru Birthe Rønn Hornbech svinger sig alt for højt op med, at Venstre i hvert fald ikke vil være med til rådighedsindskrænkninger uden erstatning, vil jeg lige minde om, at da vi vedtog loven om 2 m bræmmer, trykkede Venstre og for den sags skyld også De Konservative på den grønne knap, og da vidste alle, at det var uden erstatning. Jeg tror, Fremskridtspartiet stillede mindst ti spørgsmål om det til diverse embedsmændovre i Justitsministeriet, og alle var klar over, at de 2 m bræmme var uden erstatning. Venstre stemte for. Det eneste parti i Folketinget, der advarede og stemte imod det, var Fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Må jeg allerførst sige til hr. Glerup, at jeg synes, det var tankevækkende udtalelser, hr. Glerup kom med, for det, som hr. Glerup siger på Socialdemokratiets vegne, er, at man naturligvis skal være parat til at give erstatning, hvis det har ekspropriativ karakter – tror jeg udtalelsen lød – men at der også kunne blive tale om vurderinger i andre sammenhænge.

Det er lige præcis det, der er diskussionen i dag. Her taler vi om en række, op mod tyve, forskellige erstatningsfri rådighedsindskrænkninger, som har det tilfælles, at man ikke giver nogen erstatning, til trods for at de har konsekvenser, også økonomiske, for ejerne, og at man under normale omstændigheder ville sige, at de har ekspropriativ karakter. De begrænser ejendomsretten, de begrænser dispositionsretten, og derfor er jeg glad for det tilsagn, Socialdemokratiet er kommet med i dag, og det er lige præcis det, vi skal bygge videre på.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er til hr. Svend Erik Hovmand:

Der er to store naturgenopretningsprojekter, og Venstre har lagt stemmer til dem begge. Det har endda siddet i regering, da de startede. Det ene er Skjern Å, og det andet er Tøndermarsken. De er lavet på hver sit forskellige princip. Skjern Å er lavet ud fra, at staten har snuppet jorden, 2.000 ha, og så er der ingen diskussion bagefter om, hvordan det skal drives. Når det er købt op, er der ingen protester bagefter over, at nu skal der ikke græsses eller der skal græsses.

Den anden model er Tøndermarsken. Dér har man givet erstatning på erstatning op til 60 mio. kr., faktisk så store erstatninger, at man egentlig lige så godt kunne have købt hele Tøndermarsken.

Der er altså nu store diskussioner i Tøndermarsken om § 3-områderne, fordi lodsejerne dernede siger, at de nu bliver pålagt permanent græsningspligt og ikke må omlægge jorden og dyrke korn. Jeg vil så gerne spørge hr. Svend Erik Hovmand, idet jeg går ud fra, at Venstre gerne vil lave naturgenopretning, hvilken af de to modeller, hr. Svend Erik Hovmand foretrækker. Den, hvor staten går ind og ejer jorden, eller den, hvor staten betaler erstatning og stadig har kiv og strid? Venstre har støttet begge modeller, også den sidste gennemførelse af Skjern Å.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Hr. Bjørn Elmquist, der latterliggør danmarkshistorien, skal jeg gøre opmærksom på, at hvis man har læst en smule danmarkshistorie, ved man godt, at der ikke er nogen uoverensstemmelse mellem at fremhæve Jydske Lov fra 1241 og være imod enevælden fra 1660 og Kongeloven; det passer netop meget godt sammen. Der var mere fri mands arv i Jydske Lov, end der var i enevældens Kongelov.

Der er flere, der nævner, at Venstre har stemt for masser af disse love. Det har vi, og vi har hele tiden sagt her, at det ved vi godt vi har, men vi håber, at vi nu i fællesskab kan stoppe op et øjeblik og se tilbage på, hvad det er, vi har gjort.

Antallet af erstatningsfri reguleringer er vokset og vokset og vokset, og så er det vel rimeligt, at vi stopper op og spørger, om det er i overensstemmelse med vores grundholdning. Det er det ikke, når man ser, hvordan man med salamimetoden først lægger en begrænsning på en ejen-

dom, så en anden begrænsning og så en tredje begrænsning. Det er det, vi vil have diskuteret, og vi er meget bekymrede over, at man tilsyneladende kommer med det grundsynspunkt, at alt nu skal bygge på erstatningsfri reguleringer. Der er altså nogle, der skal rammes, der er nogle, der skal betale for de andre.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det kan selvfølgelig bekymre mig, at selv om vi har gjort meget for at beskytte flora og fauna og meget for at beskytte grundvandet, og det har vi gjort som fælles gods, er det alligevel gået i den forkerte retning, sådan at der stadig væk er grund til, at vi skal være meget opmærksom på at hindre, at den negative udvikling fortsætter.

For at hr. Svend Erik Hovmand ikke skal tage mit indlæg forfængelig, vil jeg sige om ejendomsretten, at jeg er stor tilhænger af den vurdering, som Østre Landsret i sin dom af 18. oktober 1996 om bræmmerne giver udtryk for, nemlig at der navnlig er fire kriterier, som indgår med betydelig vægt: om indgrebet er generelt eller konkret, om indgrebet indebærer en overførsel af ejendomsret, om indgrebet er begrundet i et for samfundet væsentligt og sagligt forhold, og om indgrebets intensitet er betydelig.

Jeg mener, at man her i en nøddeskal har, at det i en række tilfælde vil bero på et skøn, om det er et generelt indgreb, eller det er noget, der skal ydes erstatning for.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg fik ikke noget svar på, hvordan bare den ene af Venstres ordførere her i denne sal vil definere ejendomsretten. Er det den betonagtige?

Nu hører vi jo tit fra den side af salen i hvert fald Socialdemokratiet blive skældt ud for betonagtige holdninger, men er der overhovedet ikke i Venstre nogen ajourføring, modernisering eller accept af behovet for at omdefinere eller i hvert fald se ejendomsretsbegrebet på anden måde end ud fra ukrænkeligheden? Er vi nået dertil, at man for at opføre sig ordentligt skal have offentlige tilskud? Er det dér, vi er endt?

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg må indrømme, at jeg faktisk slet ikke forstår, hvad det er, hr. Bjørn Elmquist mener: at vi skal have tilskud for at opføre os ordentligt. Det, jeg

har sagt om ejendomsretten, er, at hvis en grundejer, en landmand, en husejer kommer ud for en situation, hvor en offentlig regulering betyder, at vedkommendes dispositionsret beskæres, eller at der foretages andre former for regulering, som har økonomiske konsekvenser for den pågældende, må det vel også være rimeligt, at man så siger, at det må samfundet yde kompensation for. Mere kunstigt er det jo ikke, og derfor siger jeg bare: Lad os nu ikke gøre denne sag mere kompliceret end som så.

Jeg vil også sige til hr. Glerup, at vi kan godt nævne en lang række konkrete eksempler, men først og fremmest drejer det her sig altså om holdningen. Kan vi være det bekendt? Skal vi bare køre videre? Skal vi køre videre med at lave en masse undtagelser, så det offentlige kan vade ind over folks dørrin, som det efterhånden er tilfældet med § 72, og skal vi bare køre videre med erstatningsfri områdebegrænsninger i § 73? Skal vi bare køre videre sådan uden begrænsninger overhovedet? Nej, det skal vi selvfølgelig ikke. Det tror jeg alle er enige om, og jeg forstår også på hr. Glerup, at det er han også enig i, og at han også er parat til at diskutere spørgsmålet om erstatning.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg står som sædvanlig bare lige så stille og lytter og har egentlig det indtryk, at Venstre, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet er uenige om det her med ejendomsrettens ukrænkelighed. Så kom jeg bare til at tænke på, at under den debat, vi havde i maj måned sidste år, fik vi oplyst, at på det tidspunkt havde man trådt på grundloven i 111 love. Det kunne jo egentlig være skægt at se, i hvor mange af de 111 love der har været forskel i afstemningen. Jeg vil gætte på, at både De Radikale, Socialdemokratiet og Venstre har stemt for alle 111 love, og at de egentlig mere har bedt om denne undersøgelse, fordi de ville checke, hvor mange de egentlig selv havde stemt for, og hvor mange deres tilsyneladende modstandere havde stemt for. Jeg vil vurdere, at det er fifty-fifty, at de har stemt for lige mange af dem.

Derfor burde debatten sådan set ikke foregå på dette plan. Den burde foregå, hver eneste gang vi har et nyt lovforslag her i salen, hvor vi så vurderede, om det var et sted, hvor grundloven konkret blev trådt under fode. Det har vi efterlyst mange gange, men hver gang er der ingen, der gider deltage i diskussionen, men

man prøver nu ligesom at få lidt publikum og lidt pressedækning ved at tage det op som enkeltstående tilfælde. Det er, hver gang vi har et lovforslag her i salen, at man skal diskutere det.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Hr. Hovmand får det til at se ud, som om han har sagt noget begavet, eller i hvert fald forsøger han, når han siger, at det er klart, at når der sker begrænsninger i dispositionsretten og det får økonomiske konsekvenser, skal der også erstatning til.

Skal vi lige prøve at få det ned på jorden? Hvis en landmand har en gravhøj på sin mark, får det jo økonomiske konsekvenser for ham, at han skal bevare den, for han kan tjene penge på at pløje den ned. O.k., den ene betingelse er altså opfyldt. Det beskærer også hans dispositionsret, for han er nødt til at have nogle redskaber, så han kan køre rundt om gravhøjen, og hans ret til at ødelægge et fortidsminde er beskåret. Hans ret til at ødelægge noget natur er beskåret. Er det virkelig rigtigt, at det er Venstres mening, at landmanden skal have erstatning i sådan en situation, hvor hans eneste rådighedsindskrænkning består i, at han ikke kan have lov til at ødelægge noget natur eller nogle fortidsminder? Det, man skal have erstatning for, er altså, at man ikke får lov til at ødelægge noget. Det er meget langt fra den gode Venstretradition, som jeg også kender tæt på, og som var noget med at tage vare på den jord, man havde overtaget, for at den kunne gå videre til éns efterfølger. Men det her ligner det værste af Handelshøjskolevenstre. Det ligner griskhed og rovdrift eller tanken om, at bare man rager penge til sig, har man ingen andre forpligtelser.

Naturbeskyttelsen handler om at bevare naturen, og man skal ikke have erstatning, fordi man lader være at ødelægge den. Jeg fatter ikke en brik af det.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg vil gerne tilslutte mig hr. Steen Gades bemærkninger. Jeg fatter det heller ikke.

Men jeg vil også gerne give hr. Svend Erik Hovmand lejlighed til at svare på mine spørgsmål. Jeg ved, der er kort tid til at gøre det, og at det ikke skyldes uvilje, så derfor vil jeg gerne gentage dem:

Hvis der skal laves naturgenopretning, foretrækker Venstre så en model som i Tøndermarsken, hvor man har bevaret den private ejendomsret og hele tiden har et utroligt kævl og strid om erstatningsspørgsmål og diskussioner om, hvorvidt det er erstatningsberettiget eller ej? Eller foretrækker Venstre den model, som er lavet i Skjern Å-projektet, hvor man har opkøbt de ca. 2.000 ha, der skal til for at få åen til at sno sig igen, og det er staten alene, der kan bestemme og f.eks. give græsningsret til dem, der har jord ned til åen?

Jeg kunne godt tænke mig at høre, at Venstre ikke bare siger nej til en masse ting. Hvordan forestiller Venstre sig egentlig, at vi skal lave naturgenopretningsprojekter? Der har været en stor debat med Venstre – det ved alle – om Skjern Å, men tingene er faldet på plads, og Venstre er gået med i forliget. Men hvordan vil Venstre egentlig lave naturgenopretningsprojekter?

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Nu blev jeg altså skuffet over hr. Steen Gade. Hvis jeg personlig skulle give udtryk for, hvilke forpligtelser jeg mener, jeg har over for naturen, er jeg ikke bange for at sige: Jeg har et forvalteransvar; jeg har modtaget en natur, og den skal jeg naturligvis give videre, og ejendomsretsbegrebet ændres også. Det er der jo ingen der bestrider, og vi har jo også stemt for de love.

Men det, vi taler om nu, er, at der er en rets-usikkerhed, der er en række reguleringer, der er selvmodsigende og uklare, hvor man siger, at det hele bare skal ske uden erstatning. Man kan give indskrænkninger i ejendomsretten, man kan give det i rådighedsretten, man kan give det i dyrkningsretten, og så må folk ikke have en sø og ikke have en skov.

Og det, vi siger, er: Lad os nu stoppe op et øjeblik og prøve at analysere, hvad det er, der er sket. Det er fulkommen utåleligt efterhånden. Der er en retsikkerhed ud over alle grænser, og den vil vi gerne diskutere, og jeg forstår, at hr. Aage Brusgaard – hvor han så er blevet af – er enig med mig i, at i hvert eneste lovforslag skal vi have diskuteret retssikkerheden, og ministeriet skal tvinges til at skrive om det i lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg vil gerne sige helt direkte til hr. Steen Gade, at det er en total misforståelse. Lad os nu ikke tale os fra hinanden, i hvert fald ikke på basis af misforståelser.

Jeg har overhovedet ikke så meget som antydet, at det her drejede sig om, hvorvidt vi skal have et godt eller et dårligt miljø, og jeg har ikke så meget som antydet, at miljøsyndere ikke skulle straffes, for selvfølgelig skal de det. Jeg har heller ikke så meget som antydet, at man skal have erstatning for at lade være med at ødelægge naturen, overhovedet ikke. Men det, jeg har sagt, er, at man skal gennemføre disse begrænsninger på en anstændig måde.

Det, vi oplever nu, er, at hvis vi tager mange af disse erstatningsfrie reguleringer og placerer dem i samme geografiske område – noget, der typisk sker – vil det være sådan, at efter den ene regel må man ikke nydræne, efter den anden må man ikke færdes i området, efter den tredje må man ikke opføre nybygninger, efter den fjerde må man ikke jage, og efter den femte må man ikke osv. osv.

Man opnår totalt set det, der svarer til en egentlig fredning, og ved en egentlig fredning skal der efter grundlovens bestemmelser betales erstatning. Men på denne måde undgår man altså erstatning, og det synes jeg ikke er fair.

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Vi diskuterer noget af det helt væsentlige i vores demokrati i dag, hvor vi er inde på den private ejendomsret. Den private ejendomsret er kædet meget tæt sammen med, at vi har frihed i vores samfund, at vi har ytringsfrihed, åndsfrihed og dermed fundamentet for vores demokrati lige- som retssikkerheden – der også er et væsentligt tema i dag – og magtdelingen.

Jeg vil gerne takke regeringen for den udredning, der er fremlagt. Jeg synes ikke, den er så ambitiøs, som vi gerne havde set den, men den har dog forsøgt at rede noget ud og opremse noget, der har gjort os alle sammen klogere. Der skal lyde en tak for de små tilsagn, der er i den, og lad os håbe, at de tilsagn bliver udmøntet i noget konkret.

Redegørelsen tegner et samlet billede af vores samfund siden 1945, som er gået i retning af stigende kontrol på hele det private område. Der er et stigende antal centrale restriktioner på private ejendomme, og dem har vi alle sammen være med til at gennemføre, ja, det har vi lige-

frem været glade for mange gange. Vi synes, vi har nået nogle resultater. Vi har fået beskyttet naturen bedre, og vi har fået fanget nogle svindlere ved at kontrollere vores samfund mere og grundigere.

Men det må være slut nu. Vi kan se, at vi må vende denne store supertanker og begynde at sejle i en anden retning. Der skal gøres op med det Tilskuds Danmark og det Tilskuds-EU, som er nogle af elementerne i de store mængder af kontrolforanstaltninger, der gør, at man må få adgang til den private sfære.

Vi må gennemføre det skifte, som socialpolitikken er i gang med, hvor vi prøver at fjerne os fra en klientgørelse og i stedet prøver at gå over til et system, der hedder hjælp til selvhjælp. Lad folk selv klare tingene i langt højere grad – ikke fordi tingene skal reguleres dårligere, men fordi der ikke er behov for så mange kontrolforanstaltninger, når vi laver systemer, der ikke kræver den form for kontrol. Det er lettere sagt end gjort – det skal jeg være den første til at indrømme – men det må være et af de temaer, vi skal have med i vores velfærdsdiskussion, som kører på så mange andre temaer. Vi skal have de ting med, for det at sikre den personlige frihed og sikre ejendomsretten er et fundament, der ikke kan undværes for alle de smukke tårne og udhuse og bygninger, vi i øvrigt har bygget på vores demokrati.

Det, der rider os som en mare – og det tror jeg gælder hele Folketinget – er, hvis vi kommer ind i et kontrolsamfund, et Big Brother-samfund, hvor alt skal kontrolleres, og hvor vi skal kontrolleres fra morgen til aften. Det vil være den gale vej at gå. Hvis vi skal have satellitter hængende over os i ét væk og kontrollere os til mindste detalje, får vi et samfund, der er det stik modsatte af det, vi vil kæmpe for, og det skal vi passe på. Vi må ikke smide barnet ud med badevandet.

Vi vil have nogle love, der er logiske og rigtige, og som folk føler er rigtige og overholder – ikke fordi de bliver kontrolleret, men fordi de føler, de er rigtige. Det er sådan, vi skal bygge vores samfund op. Det er den vej, vi skal gå. Vi skal ikke have folk til at løfte dyner eller noget andet mere end allerhøjst nødvendigt. Men det siger sig selv, at vi ikke kan leve i et samfund – og et sådant samfund findes heller ikke – hvor man ikke en gang imellem er nødt til at løfte en dyne og en gang imellem er nødt til lave nogle restriktioner, som rammer bredt.

Men for Det Konservative Folkeparti betyder lov og orden ikke, at vi skal have flest mulige love, og det betyder heller ikke, at vi skal ordne mest muligt herindefra. Den vej, Det Konservative Folkeparti vil gå, er beskrevet i vores seneste miljøprogram, som vi netop vedtog sidste efterår, og i andre af partiets programmer.

Jeg vil godt fremhæve et par ting og for det første, at vi må gøre op med de mange tilskudsordninger. Enhver tilskudsordning kræver selvfølgelig uanmeldt kontrol, for at den skal virke, og det vil sige, at hvis vi opgiver en del af dem, er vi godt klar over en af omkostningerne. Det går lidt ud over millimeterdemokratiet. Vi får lidt større forskelle på nogle områder, men jeg tror, vi kan lave det, så det bliver acceptabelt og bliver opfattet som en fortrinlig ting af de fleste.

Vi skal have selv bærende, frie og ansvarlige mennesker, der ikke behøver være klienter i et væk på de offentlige kontorer, hos advokaterne eller hos miljømyndighederne – simpelt hen fordi de ikke behøver al den rådgivning og al den ståen med hatten i hånden, fordi vi laver lovene bedre og klarere herinde. Derfor må et vigtigt element være en forenkling af de eksisterende regler, så folk kan overskue dem.

Når vi f.eks. taler om områdeudpegninger, må vi skifte strategi. Vi må gå i gang med at udlicitere eller måske snarere efterlyse de ting, vi vil have. Vi må sige, at vi har behov for den og den type beskyttelse af den og den fugl, den og den blomst og den og den type arealer, og spørge: Hvem vil byde på det, og hvad vil de have for eventuelt at gøre lidt ekstra ud af det? Når vi så har fået en række bud, vælger vi dem, vi finder mest attraktive, og afregner så ved kasse ét for de ydelser, vi får. Den strategi blev faktisk benyttet med hensyn til naturskovene. Jeg synes, det er gået flot, jeg har ikke hørt om andet end gode resultater, og havde vi brugt den strategi ved udpegningen af habitatområder, tror jeg ikke, det var endt i det kaos, vi desværre ser nu.

Det Konservative Folkeparti syntes, det var rigtigt, da vi lavede strategien i EU om habitatområderne, altså store, sammenhængende naturområder, hvor biodiversiteten kunne blomstre, og hvor der kunne være naturlige træk af fugle, insekter og dyr i grønne korridorer. Flot tænkt! Men den måde, planerne blev udført på, har været en katastrofe for dem, der vil beskytte naturen i Danmark. Det var en flot version, men den blev galt udført.

Hvis vi havde brugt udliciteringsmodellen her, havde vi fået folk til at melde sig, og så havde vi set – på samme måde, som man har set ved forsøg i England – at folk kunne oplyse, at der faktisk var meget mere natur af en given slags, end man havde drømt om. Vi havde fået mennesker til at tage vare på naturen og opmuntret dem i stedet for at lave en straffeforanstaltning, sådan som det tager sig ud nu.

Derudover er det vigtigt – og det var det, man glemte i habitatdebatten – at man skal sende tingene ud til høring hos den enkelte lodsejer, når man vil lave arealrestriktioner. I konsekvens heraf har Det Konservative Folkeparti i dag på sit gruppemøde endeligt besluttet at fremsætte et beslutningsforslag om høringer og erstatning ved områdeudpegninger og arealreservationer. Vi mener, at Folketinget bør gennemdiskutere det problem, og derfor fremsætter vi et beslutningsforslag, der kan være grundlag for en grundig debat.

Hvis den enkelte arealejer nøje ved, at vi vil udpege hans å til habitatområde, fordi der findes oddere, skal han have en chance for at sige: Jamen der har ikke været oddere her de sidste 50 år. Det kunne f.eks. være sket i sagen om Odense Å, og vi kunne have fået en mere kvalificeret debat om udpegningsgrundlaget.

Vi skal derudover sørge for – og det ligger i et andet beslutningsforslag, vi vil komme med som bidrag til denne debat, så den kan føres videre – at alle arealreservationer bliver registreret. Der skal være et sted, hvor man kan få at vide, at der er 10, 15, 20 eller måske 30, ja, over 30 forskellige restriktioner på éns jord, og vi skal sørge for, at folk kan få et kort i hånden, for hvad er der ved at give en landmand eller en anden lodsejer så mange forskellige restriktioner, at han ikke selv kan overskue dem? Derudover skal det selvfølgelig også bruges i vurderingen.

Jeg kan se, at tiden løber, så jeg skal fortsætte redegørelsen for den konservative strategi lidt hurtigere. Der skal gives bedre erstatninger, og derfor kommer der også et lovforslag om at ændre erstatningsreglerne, når man går i gang med fredningsprocessen. Der er mange, der kommer til at mangle penge, og det er en urimelig ordning, der har fået nogle til at gå fallit. Vi skal have færre bemyndigelser, vi skal sørge for, at det hele ikke bliver opfattet som den miljø-mæssige enevælde, som nogle gør, og vi skal have en magtdeling på området, så folk kan snakke sammen.

Sluttelig skal vi sørge for at tage hensyn til aboriginals, som vi jo taler meget om ude i den store verden. Herhjemme betyder det almindelige danskere, som har været her hele tiden. Der har jo ikke været så mange forskellige folkeslag i Danmark.

Derfor vil vi også genfremsætte forslaget om at lægge by- og landzonekompetencen ud til kommunerne og lade de folk, der bor tættest på, være med til at løse de opgaver – ikke med det formål at få færre restriktioner, men for at forenkle sagsgangen og finde frem til noget, der passer bedst muligt i det lokale område.

Til slut skal det også siges, at det er en væsentlig konservativ strategi, at der skal være et formål med at lave alle de ting. Vi skal gøre os umage, for vi er alt for dårlige til at beskrive de miljømæssige konsekvenser i den lovgivning, vi laver herinde, og forklare, hvad formålet er. Hvordan kan vi føre regnskab med, at vi også når det formål, hvordan kan vi lave en slags grønt regnskab over vores egen lovgivning, så vi er sikre på, at vi når de resultater, vi har stillet befolkningen i udsigt? Og hvis vi ikke er så heldige at nå de resultater, må vi selvfølgelig lave tingene om.

Kodeordene skal altså være: Medansvar for den enkelte, vi skal bevare en solid naturbeskyttelse, kursen skal vendes, de gratis glæder er forbi, og vi skal betale, hvis vi tager noget.

Steen Gade (SF):

Vi har til debatten i dag en god og fyldig redegørelse, der forhåbentlig burde kunne få debatten op på det niveau, den fortjener. Når jeg ikke er så sikker, er det, fordi der fra borgerlige partiers side også lidt herinde i dag og i hvert fald uden for det her hus køres en helt usaglig hetz mod store dele af miljø- og naturlovgivningen. Vi har sidst set det med kampagner mod beskyttelsen af ferske enge og overdrev og ophævelse af byggelinjer, og hvad der ellers bliver underholdt med.

Redegørelsen peger på et problem, som jeg mener vi hurtigt skal løse, nemlig behovet for at inddrage den enkelte landmand mere, hurtigere og mere sikkert, når der planlægges og der foregår arealreguleringer. Her er der uden tvivl meget dårlig kommunikation og al for usikker information fra myndighedernes side. Det har jeg ment længe; det har jeg også længe givet udtryk for, sidst bl.a. i forbindelse med Miljøudvalgets besøg i vadehavsområdet.

I redegørelsen udtrykkes den kritik sådan: »For den enkelte landmand medfører planlægning og arealregulering imidlertid en del usikkerhed især med hensyn til de fremtidige udviklingsmuligheder. Den utilfredshed, der hersker blandt mange landmænd, skyldes bl.a. planlægningens mangfoldighed, manglende klarhed samt manglende dialog og information om, hvilke konsekvenser reguleringen har for den enkelte landmand.«

Det er jo en stærk kritik, men jeg deler den faktisk, og derfor mener jeg, det er utrolig vigtigt, at der sker noget på det her punkt. Der skal klare forbedringer til i forholdet mellem myndigheder og lodsejere hele vejen rundt. Det handler ofte mere om amterne, end det handler om noget herindefra. Men jeg tror også, at man skal overveje at give en hel generel information, sådan at alle lodsejere mere grundlæggende ved noget om, hvilke lovgivningsinitiativer der bliver taget – altså det, der vedtages herinde – og også hvad grundlaget har været for dem. Hvordan man egentlig har tænkt det.

Jeg synes altså, at der har sneget sig noget gift over hegnet i denne debat, for de regler, der er vedtaget i det her hus – ofte med stort flertal og også med de borgerlige partier, der nu kører kampagne imod dem – er jo blevet vedtaget for at beskytte naturen, for at hindre, at nogle af dem, der er ejere, misbruger deres ejendomsret, så de ødelægger naturen. Det er jo grundtanken i hele naturbeskyttelsen. Jeg ved godt, man kan finde hjørner af diskussionen, der ser lidt anderledes ud. Det er ikke det modsatte, det er ikke sådan, at det her er til for at genere nogle mennesker.

Jeg mener altså, at der er brug for klare forbedringer, og jeg tror, megen misforståelse mellem de enkelte lodsejere, landmænd og myndigheder ville kunne rettes op ved en klar informationsforbedring og dialog. Om det skal være høringer, som jeg hører hr. Langkilde sige, synes jeg da, vi kan overveje. Men dialog er også en vigtig del af det. Det vil jeg gerne være med til, og det synes jeg vi skal have ud af det her. Derimod er jeg, som det også er fremgået tidligere, ret kritisk over for det andet, som har drevet de borgerlige partier til, at vi skal have den her debat.

Det danske landskab har siden grundlovens fødsel været reguleret af erstatningsfrie reguleringer. Jeg vil gerne gentage det: Det danske landskab har siden grundlovens fødsel været reguleret af erstatningsfri regulering. Det er

simpelt hen grundtanken i det Danmark, vi kender. Det er ikke et påfund, og det er ikke i modstrid med grundloven; det er en del af den, og de første reguleringer kommer i 1949. Og dybest set er det også, når man snakker med folk, som selv står i situationen og selv forvalter et stykke natur, sådan de fleste selv tænker det – bortset fra nogle højtråbende.

Det, der bekymrer mig i disse år, er, at Venstre og De Konservative går sammen med nogle højtråbende, der er mere yderliggående end hr. Aage Brusgaard, som jo viser sig som den rene fornuftige stemme herinde i dagens debat.

Fordi vi har gjort det, har vi bedre end andre lande kunnet beskytte det åbne land. Vi har bedre end mange andre lande kunnet beskytte vores kyststrækninger. Vi har undgået massive kystødelæggelser med hoteller i strandkanten. Og vi har kunnet fastholde beskyttelseslinjer, fordi det lige fra starten og hele tiden konsekvent har bygget på, at dette ikke var fredning. Det var uden erstatning, og det er derfor, vi har fremskridtene.

Og jeg synes, der er noget i debatten, som i mit hoved kommer til at vende helt forkert, for det er blevet retten til, at man kan sidde derhjemme og slå op på kalkulatoren og derefter sige: Jeg kunne tjene nogle penge, hvis der blev dyrket korn på den eng her; jeg kunne tjene så mange penge ved, at der var korn på min eng, og derfor skal jeg have erstatning for, at jeg lader være med at pløje den eng op, som jeg fik fra min far. Det er jo en forkrøblet tankegang, og det er den, jeg synes, der i det folkelige bliver advokeret for af Venstre og De Konservative.

Jeg tænker personlig helt modsat. Jeg tænker faktisk, at når landmænd i det her land lovligt får lov til at forurene grundvandet, fordi de sprøjter, får lov til at sørge for, at der er færre sangfugle, end jeg synes, der skal være, så kunne det jo være, at det var mere rigtigt, at det var dem, der skulle betale erstatning. De tjener jo på og har profit af, at samfundet giver dem lov til at bruge disse midler. Det gør resten af samfundet også, så derfor stiller jeg ikke forslag om, at de skal betale erstatning. Jeg vil bare bruge det som eksempel på, at jeg synes, at meget af den her debat holdningsmæssigt er gået helt galt i forhold til, hvor grænsen er for, hvornår det er erstatningsfri regulering, og hvornår der skal erstattes. Dér tror jeg ikke, at der kan trækkes en helt klar linje.

Det handler jo om, hvad vi mener som samfund, og derfor er det her også en holdnings-

kamp, og det er også det, jeg opfatter, at Venstre og De Konservative er ude i. De vil have grænsen rykket et andet sted hen. Det vil jeg ikke, og jeg vil kæmpe imod at rykke den et andet sted hen, for jeg mener, at det går ud over naturen, og jeg tror heller ikke, det er i tråd med f.eks. de fleste landmænds interesser.

Må jeg til sidst svare på det, som fru Birthe Rønn Hornbech svarede mig. Jeg var da glad for, at fru Birthe Rønn Hornbech bekræftede, at hun er den grundtvigianer, som jeg også mente, hun er. Hun bekræftede jo, at den gode, gamle grundtvigske sætning om, at vi er fæstere her for en tid, også er hendes grundsyn, men så må vi også kunne snakke noget mere sammen. Hvis man er forvalter af naturen, hvis man ejer den og éns ejendomsret er forbundet med, at man forvalter naturen, for at den kan drives videre til den næste generation – enten af éns egne børn eller af nogle andre – og for at den skal være intakt og altså ikke ødelagt, kan jeg ikke forstå, at der ikke kan komme en mere fornuftig snak fra Venstre.

Så er der det tilbage, som hr. Hovmand siger: Jamen, det er slet ikke det, det her handler om. Det handler nemlig om, hvis der bliver lag på lag på lag på lag på lag på lag. Og så siger jeg, at jeg gerne vil have nogle flere konkrete eksempler på de tilfælde, hvor vi virkelig kan sige, at her har vi en så exceptionel situation, at vi skulle sige, at her kan vi ikke have erstatningsfri regulering. Jeg tror på, at de er til at finde, men de tælles ikke på mange hænder. Og dér mener jeg også at man har mulighed for at gå ind og behandle dem helt særskilt, hvilket jeg også er åben over for.

Det, jeg ikke er åben over for, og det er dér, jeg synes, at fru Birthe Rønn Hornbech lidt svigter sine rødder og det, hun står for, er, at vi får et frontalt angreb mod et grundsyn, som jeg i hvert fald synes er i modstrid med det, jeg har opfattet som det bedste i partiet Venstre.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg vil gerne kvittere for hr. Steen Gades bemærkninger om og tilståelse af, at kommunikationen ikke har været for god. Det er vi fælles om, og jeg håber så, at vi også kan være fælles om at finde en løsning på det. Tak for det; det var et dejligt tilsagn.

Så blev der snakket noget om borgerlig hetz og om konservative, som havde allieret sig med andre lyssky kræfter, eller hvad det var for

noget. Det vil jeg da gerne have uddybet. Jeg føler ikke, at jeg er i alliance med lyssky kræfter. Det må vi da have at vide. Hvem er det, der føler sig allieret med os, uden at vi ved det? Det vil jeg gerne vide.

Grundtanken i erstatningsfri reguleringer? Ja, dem har der da været nogle af. Var by- og landzoneloven erstatningsfri? Det var den da ikke; der blev da udbetalt erstatninger. Vi har haft masser af fredninger, og derfor er det et element blandt andre.

Selvfølgelig kan der være erstatningsfri reguleringer, men jeg tror, vi kunne stå os ved, at vi i stedet for hver gang gjorde regnskabet op for den enkelte lodsejer. Det kan godt være, at han kun skal have 1 kr., men vi skulle altså sige: Nu har vi gjort det op. Der var ikke noget. Vi har lavet nogle reservationer på dit areal. Det er ikke noget, der betyder noget, men nu er det symbolsk afsluttet med 1 kr., og så er den slut.

Så synes jeg også, når vi kombinerer det med SF's tradition for solidaritet, at det er en meget flot holdning. Hvis det er personer, det går ud over – personskader eller arbejdsløshed eller sådan noget – er SF traditionelt blandt dem, der siger, at dér må vi lave noget solidarisk. Dér må vi gå sammen og dække i fællesskab. Det er åbenbart ikke sådan, når det drejer sig om naturområder.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

De indledende bemærkninger fra hr. Steen Gade gik på, at en sådan redegørelse indeholdt en sådan viden, en sådan gennemgang og en sådan række af oplysninger, at det måtte kunne løfte debatten op.

Derfor sad jeg helt stille og længtes efter, at nu begynder hr. Steen Gade virkelig at kommentere hver eneste ting eller i hvert fald de store detaljer i redegørelsen. Men nej, det blev til et stort ideologisk felttog mod Venstre og De Konservative, som han mener, at han, nu da valget nærmer sig, skal se at få udråbt som sine fjender.

Det er jo ærgerligt, for det kunne have været mere spændende, hvis vi havde fået en gennemgang af, hvad det er, SF har at byde på. Der kom lidt snak om ophævelse af nogle byggelinjer og sådan noget, og jeg forstår, at hr. Steen Gade ikke havde læst det, eller også er det det socialdemokratiske forslag, for det var jo det, det byggede på – uden i øvrigt at stille nogle andre forslag i stedet. Venstre sagde derimod, at

det selvfølgelig skal lægges med ud til kommuner og amter og ind i planloven. Det glemte hr. Steen Gade, men lad det være.

Kan hr. Steen Gade ikke her fra talerstolen fortælle os, om hr. Steen Gade mener, at det er rigtigt, at befolkningen føler, at reglerne i bl.a. miljølovgivningen er så indviklede og svære at forstå, at han vil være med til at iværksætte et regelforenklingsarbejde?

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg ved ikke, om jeg som formand for Kirkeudvalget har nogen særlig adkomst til at takke hr. Gade for de pæne bemærkninger om Grundtvig. Men jeg kan i hvert fald sige, at de betragtninger, jeg gav udtryk for, at vi alle sammen har et forvalteransvar over for naturen, har jeg lært af mine gode venner i landbruget.

Men når hr. Steen Gade nu alligevel appellerer til, at vi skal kunne tale sammen, vil jeg også appellere til hr. Steen Gade: Lad være med at blive ved med disse bemærkninger om, at vi taler om retten til at forurene. Nej, vi gør ej. Vi taler om retssikkerhed. Og lad så være med at angribe et erhverv. Lad os dog blive enige om, at vi har et fælles ansvar.

Det er jo ikke bare den nitrat, der bliver smidt ud på markerne; det er også den nitrat, der bliver smidt ud på landevejene, på Lillebæltsbroen og på landingsbanerne, når det er frostvej. Det er idrætspladserne, der simpelt hen skal gødes ud over alle grænser, og så er der den sandede jord, som ryger lige ud i vandet. Lad os dog snakke om det hele og også snakke om den gylletank, vi alle sammen har hjemme i vort badeværelse.

Det, der har været mit hovedanliggende i dag, har været retsikkerheden. Jeg har nævnt en lang række punkter, og jeg kunne have ønsket, at hr. Steen Gade havde kommenteret dem, for det er faktisk punkter, som SF i Retsudvalget går meget ind for, når vi taler om drabsmænd, brandstiftere og voldtægtsforbrydere.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Gade vil jeg godt sige, at det naturligvis er rigtigt, at der mangler en mere tilfredsstillende information og kommunikation.

Men det er jo lige så rigtigt, at miljø- og energiministeren sammen med amterne og landbrugsorganisationer har aftalt at nedsætte en

arbejdsgruppe under Amtsrådsforeningens formandskab for netop at komme med forslag til, hvordan man kan forbedre nøjagtig det punkt.

Desuden mener jeg også, at vi mange steder rundt omkring i Danmark har en dialog mellem landbrugserhvervet, de grønne organisationer og amterne. Vi kan f.eks. tage Storstrøms Amt, hvor man arbejder sammen landboorganisationerne og amtet imellem om et projekt ved Præstø, hvor man på ejendomsniveau vil skabe overblik over flere områdeudpegninger og deres betydning for natur, miljø og fauna. Spørgsmålet er så, om der gennem frivillige miljøaftaler og miljø- og ressourcestyling på det enkelte landbrug og beregningen af de økonomiske konsekvenser inden for et miljøfølsomt landbrugsområde kan skabes grundlag for en økonomisk og økologisk bæredygtig udvikling.

På den måde foregår der mange ting rundt omkring; men jeg ved godt og vil også give hr. Gade ret i, at de ting, der foregår på en ret fornuftig og god måde rundt omkring, bliver overdøvet af nogle larmende protester, som måske skyldes mangel på information og kommunikation, men i hvert fald også, at der er nogle, der fisker i rørte vande.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Hr. Langkilde efterlyste nogle lyssky elementer, han kunne alliere sig med. Det, der bekymrer mig, er, at selv om der er en god, gammel konservativ tradition for at bevare naturen – der er vist mange konservative, der har været med til at lave de første fredninger osv. i Danmarks Naturfredningsforening, og hele det grundsyn, som bygger på erstatningsfrie reguleringer, er der nok mange konservative, der har været tilhængere af – oplever jeg både herinde i salen og endnu mere uden for den, at Venstre og De Konservative har lavet en decideret offensiv i medierne imod f.eks. begrebet erstatningsfri regulering.

Jeg mener ikke, Venstre og De Konservative opfører sig særlig anstændigt på det punkt, for nu at sige det rent ud. Jeg mener derfor, at vi må tage konfrontationen herinde, og vi tager den også gerne udenfor, og jeg mener også, man allierer sig med nogle, der måske plejer at stemme på Fremskridtspartiet, fordi de er helt imod naturbeskyttelse. Det er såmænd ikke særlig lyssky alliancer, men jeg oplever, at det sker.

Jeg er helt med på at skabe solidaritet, også når det gælder naturbeskyttelse. Jeg har f.eks.

kæmpet for, at Skjern Å-projektet blev støttet med kæmpebeløb, så landmændene fik mere, end deres jord var værd, fordi vi skulle lave det projekt på en fornuftig måde, og jeg er villig til at gøre det samme masser af steder i praksis. Men det, der er blevet sat fokus på her, er erstatningsfrie reguleringer, og det er det, jeg har brugt min taletid på.

Til Hr. Hans Christian Schmidt: Jeg har sagt her i dag, at jeg kan se, der er brug information og medinddragelse af landmændene, og der er brug for en hel anden måde at opføre sig på fra myndighedernes side, så man ikke bare kommer og tror, man ejer det hele. Det skal vi have lavet om. Der skal en kulturrevolution til, og på den måde er vi faktisk allierede på det punkt. Jeg mener, vi skal presse det igennem også over for amtsråd og andre myndigheder.

Det sidste, jeg skal sige, er til fru Birthe Rønn Hornbech: Jeg angriber ikke et helt erhverv, men det hele er jo rejst som en landbrugsdiskussion om erstatningsfri regulering, og det er det, jeg har brugt mit indlæg til. Nogle af de andre retssikkerhedselementer har jeg valgt ikke at prioritere i debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg sætter megen pris på hr. Steen Gade, og han plejer ikke at fare med løs snak. Men jeg fik ikke at vide, hvad det var for nogle elementer, han hentydede til, altså nogle, der er imod naturbeskyttelse.

Der er ikke nogen, der er imod naturbeskyttelse i den konservative folketingsgruppe. Det kan da godt være, hr. Steen Gade kan finde en og anden ude i det åbne land, der har lidt problemer med elementerne i det, men hr. Steen Gade kan jo læse Det Konservative Folkepartis miljøpolitiske program, der blev enstemmigt vedtaget af 2.000 mennesker på et landsmøde. Er det ikke helt båret af en vilje til at fortsætte det, der har været partiets tradition for naturbeskyttelse? At vi så siger, at vi måske vil gøre det på en anden måde på nogle områder, og at vi vil være mere påpasselige med at lave erstatningsfrie reguleringer, er der da ikke mindre naturbeskyttelse i; det er et spørgsmål om at få tingene til at køre på en rimelig måde.

Vi skal passe på ikke at komme dertil, hvor enhver dyrkning af naturen bliver opfattet som hærværk, og at hver eneste landmand er på vej til at ødelægge naturen. Det er sådan set det, jeg har problemer med, og jeg kan se, at hr. Steen

Gade er på vej til at få den opfattelse. Men det er jo ikke nødvendigvis af det onde, at man dyrker noget.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg forstod på hr. Steen Gades sidste indlæg, at i dag siger han, hvad han mener. Det synes jeg sådan set altid hr. Steen Gade gør, så det behøver han ikke at understrege.

Men jeg vil gerne spørge hr. Steen Gade: Er det, vi diskuterer i dag, ikke snarere det, at SF føler sig mere og mere presset, fordi det mere og mere går op for befolkningen, at partier som Venstre står naturen og miljøet uendelig nær, og at det giver et problem for SF, fordi befolkningen nu er klar over, at det er sådan, det hænger sammen? Det er der jo heller intet underligt i, idet Venstre netop har langt de fleste rødder i de miljøer, så det er helt naturligt. Hvis vi er enige om det, er vi ude over det problem.

Men det, det drejer sig om, og som jeg gerne vil høre hr. Steen Gade sige fra talerstolen i dag, er, om der ikke skal være informationspligt til landmændene, når man f.eks. udlægger deres jorder til § 3-bestandes frie reguleringer; det kunne da bare mangle. Tænk, at det spørgsmål skal til debat i Folketinget, det burde have været et ministerinitiativ for lang tid siden.

Jeg vil altså gerne høre hr. Steen Gade sige her fra talerstolen: Nuvel, når befolkningen signalerer, at bl.a. miljølovgivningen er så indviklet, at det er svært at forstå reglerne, så lad os igangsætte et regelforenklingsarbejde, som statsministeren har gjort i andre ministerier. Miljø- og energiministeren har sagt, at det kommer ikke til at ske i hans ministerium, men vil hr. Steen Gade være med til at støtte et beslutningsforslag om det?

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg føler ikke et voldsomt pres fra den såkaldte befolkning i retning af, at den synes, vi har en hel masse miljølovgivning, som indeholder en masse snærende bånd; det er ikke min opfattelse. Jeg har oplevet nogle højråbende grupper, som jeg også oplever, at bl.a. hr. Hans Christian Schmidt indimellem allierer sig med; men det er jo noget helt andet, og derfor kan jeg selvfølgelig ikke tilslutte mig det forslag, hr. Hans Christian Schmidt kommer med.

Til hr. Niels Jørgen Langkilde skal jeg kun sige, at jeg synes, hr. Niels Jørgen Langkilde skal

henholde sig til et sikkert udmærket program og i hvert fald en tradition i Det Konservative Folkeparti om, at man skal bruge kræfter på at bevare naturen, herunder forsvare erstatningsfri reguleringer. Hvis hr. Langkilde holder sig til det uden for salen her og ikke bare bruger de pæne talemåder herinde, synes jeg egentlig, jeg også har sagt noget om det med alliancer.

Men det, jeg er bange for, er, at hr. Niels Jørgen Langkilde ude på møderne allierer sig med hr. Niels Jørgen Langkilde, når der er nogle, der står og råber op, i stedet for at hr. Niels Jørgen Langkilde siger til dem: Tag nu og tøv lidt. Vi er nødt til at bygge på erstatningsfri reguleringer i ret stor udstrækning, det er det, Danmark er bygget op på, og det er derfor, vi har kunnet bevare naturen. Det kan selvfølgelig gå for vidt, men det er kun i enkelte situationer, og så må vi finde en fornuftig løsning.

Formanden:

Så er det hr. Niels Jørgen Langkilde og hr. Hans Christian Schmidt i den tredje omgang korte bemærkninger, og så går vi videre i ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Nu kan jeg forstå, at jeg er allieret med min egen skygge, og det var da en spændende alliance. H.C. Andersen har skrevet et spændende eventyr om det, men jeg har det ikke så slemt som manden i det eventyr, for jeg siger stort set det samme her, som jeg siger på talerstolene ude omkring i landet. Der er ikke de store nuanceforskelle, og hr. Steen Gade burde vide det, for vi har været ude og diskutere et par gange. Der er ingen forskel; jeg bruger ikke én tale her og en anden et andet sted, det er simpelt hen for svært for mig at føre dobbelt bogholderi, så jeg synes, det indskrænker mulighederne lidt.

Vi står for den samme politik, som vi altid har gjort, men vi vil korrigere tingene, for vi har set, at her er der noget, der skal ændres. Det kan være, hr. Steen Gade skulle kigge i redegørelsen, afsnit 3.3.5, hvor der står:

»Imidlertid er de rådighedsindskrænkninger, som er indeholdt i de forskellige arealreservationer, i vidt omfang de samme. Typisk omfatter de forbud mod bebyggelser og ændret anvendelse af arealerne.«

Det er her, vi siger: Jamen det kunne da være, vi skulle tage og forenkle reglerne lidt. Hvorfor skal vi have over 30 forskellige regler? Kunne vi

ikke nøjes med nogle færre? Det er derfor, vi gerne vil have ministeren til at gå i gang med det udvalg for at se på, om det ikke kan gøres enklere. Hvis folk kan forstå reglerne, fordi reglerne er enkle, efterlever folk dem også. Ellers går folk og bliver ligeglade, og så er det, vi får en faldende naturbeskyttelse og får pløjet alt for mange enge ned, og vi er altså bekymrede over, at udviklingen er sådan i øjeblikket. Se f.eks. Fjerritslev Avis i dag.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det er den slags udtalelser, hr. Steen Gade kommer med i dag, der gør, at befolkningen somme tider siger, at Folketinget taler sig væk fra den.

Jeg kan godt huske, at hr. Steen Gade og jeg var i Hviding ude ved Vesterhavet, ude ved marskområdet, og det er da tankevækkende, hvis hr. Steen Gade allerede har glemt, at en 60-80 mennesker blev ved med at udspørge os: Hvor er de dokumenterbare undersøgelser, der gør, at I påfører os de regler? Hvor er jeres forklaring på, hvorfor reglerne skal være sådan? Igen og igen måtte vi høre, at man mente, miljølovgivningen var indviklet og svær at forstå.

Jeg vil gerne sige: Venstre har fortsat det synspunkt, at miljøet står højt på dagsordenen, og vi tager hånd om naturen, faunaen osv. Men vi bør også kunne forstå, at vi sammen skal kunne strikke reglerne sådan sammen, at den miljøbevidste befolkning, vi har i dag, også har en mulighed for at kunne finde ud af lovgivningen og finde rundt i reglerne, så den kan reagere, som også en del politikere ønsker. Det er det krav, man må stille, og så hjælper det ikke noget, at vi har så indviklede miljølove og regler. Så må vi sætte et regelforenklingsprojekt i gang, og jeg håber stadig, hr. Steen Gade vil bruge sine sidste minutter, når han skal herop og svare, på at sige: Ja, vi går med i et regelforenklingsprojekt.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg har allerede svaret: Jeg oplever ikke dette massive folkelige pres på den måde, at det er regelforenklingsprojektet, vi har brug for. Vi har brug for noget helt andet, nemlig en anden holdning hos myndighederne – især de amtslige – og en helt anden måde at tage kontakt med folk på, når man skal i gang med disse ting, der har at gøre med folks nære hverdag, med deres ejendom. Vi har også brug for en generel information, som

måske også kan bevirke, at nogle af de grupper, der er blevet skeptiske over for nogle elementer i naturbeskyttelsen, får en mere grundig og samlet viden om, hvordan lovreglerne er. Så vil de finde ud af, at nok er reglerne indviklede, men helt galt er det altså heller ikke.

Bjørn Elmquist (RV):

Vi har i de sidste, jeg ved ikke hvor mange halve timer koncentreret os om den ene del, det ene ben af denne ministerredegørelse. Der er to ben i den, og jeg skal på Det Radikale Venstres vegne forholde mig til dem begge to og starte med at tage det, som har at gøre med forvaltningsmyndighedens adgang til privat ejendom uden retskendelse.

Jeg vil godt takke for en redegørelse og en status, som vi synes er udmærket, og som utvetydigt sætter fingeren på et enkelt ømt punkt. Man lover, at Justitsministeriet vil være meget opmærksomt på, om der er bemyndigelser, som ikke bør eksistere. Derudover ridses det ganske klart op, at der er to hensyn, der kan opfattes som modstridende. Det ene er hensynet til privatlivets fred, altså at folk kan bo i fred og ro og udfolde sig i fred og ro, og over for det står et effektivitetskrav til myndighederne. Denne balance fører i specifikke situationer til de forskellige lovforslag og bemyndigelser, vi har givet fra Folketingets side.

Vi synes nok, vi på alle tre områder uden tøven kan forsvare det, der foregår. Der er typisk tale om situationer, hvor borgere har rådighed over f.eks. offentlige midler, og hvor enkeltpersoner og virksomheder, der skal svare moms, har en kredittid.

Dér er det rimeligt, at man fra myndighedernes side stikprøvevis kan se efter, om midlerne er til rådighed.

Tidligere på dagen har vi debatteret EU's strukturfonde og svig og svindel med tilskud i EU-sammenhæng, og hvis man ikke også dér som lovgiver accepterer sit ansvar for afvejningen af disse to hensyn, risikerer man ikke at kunne komme igennem på området.

Så vi mener, at der i og for sig ikke er nogen vanskeligheder i den del af redegørelsen.

Men jeg har naturligvis noteret mig de indvendinger, som man indimellem på meget høj-røstet vis har fremført fra andre sider i salen, og hvor man sammenligner det med, at når det drejer sig om røvere og mordere og voldtægtsforbrydere, og jeg ved ikke hvad, skal der være en retskendelse – det mener jeg at jeg hørte

Venstres retsordfører eller måske en anden siger fra talerstolen for lidt siden – men mig bekendt drejer det sig i disse processuelle indgreb om retskendelser over for personer, som ikke er dømt, men blot mistænkt, og det er jo det, hele retsplejelovens krav om retskendelser går ud på.

Men dér kan man altså i et forsøg på at tale for præcis sine egne synspunkter på dette område uden videre stemple de mennesker, som bliver underkastet disse processuelle retsindgreb med de retsgarantier, der ligger dér. Uanset om de er dømt eller ej, og uanset om de måske bliver frifundet eller ej, så er der altså her tale om mordere og voldtægtsforbrydere, og hvad ved jeg, og dér tales der fra de partiers side, som er meget højrøstede i deres kritik her, meget sjældent om borgernes retssikkerhed!

Vi lægger vægt på, at der her er tale om en afvejning, hvor vi som lovgivere påtager os den rolle, som er givet os efter grundlovens bestemmelser. Det er faktisk forudset i grundloven, at vi skal påtage os det politiske ansvar. Og i forgårs havde vi her i salen en debat om en eventuel revision af vores grundlov, og dér hørte jeg fru Birthe Rønn Hornbech, som også er delordfører i denne sag, sige, at Folketinget bør være suverænt. Det var præcis det ord, hun brugte. Men her er der altså åbenbart tale om, at Folketinget har bevæget sig for langt ud!

Og ved den lejlighed hørte jeg også den vending blive brugt fra Venstres side, at Venstre gerne vil være Folketingets dårlige samvittighed. O.k., så vil vi gerne sørge for, at vi har en god samvittighed, og det mener vi at vi har på disse områder.

Og det har også på en noget slagordspræget måde været nævnt, at man ved søgning i Retsinformations database har fundet frem til, at der bare i denne ene del af redegørelsen er 111 love, der indeholder denne slags bestemmelser, og det er selvfølgelig et tal, som man kan hæfte sig ved og gøre meget ud af, men så er dét glemt. Og som det påpeges senere hen i Justitsministeriets redegørelse, er der jo i vidt omfang tale om, at metodevalget afgør, hvor stort antallet af disse lovbemyndigelser bliver, og det nævnes direkte, at hvis Skatteministeriet i alle de forskellige love, som omhandler punktafgifter, ikke havde valgt at have en specifik lovhemmel i hver enkelt af disse love, men havde fået en generel, som havde dækket hele punktafgiftsområdet og momsafgiftsområdet, så var antallet

af disse lovbemyndigelser givetvis blevet noget lavere.

Men dér mener vi altså fra Det Radikale Venstres side, at vi som medlemmer af Folketinget – som dem, der har siddet og gennemgået disse lovforslag, og som er endt med at stemme for eller imod dem – alle har påtaget os et ganske alvorligt ansvar og må være os det bevidst, og at vi i alle de tilfælde, hvor vi har vedtaget sådan en lov, jo altså efter en konkret afvejning, må jeg gå ud fra, i hvert enkelt parti har fundet det forsvareligt at stemme, som vi har gjort.

Og så vil jeg bevæge mig over til den anden del af redegørelsen, hvor forhandlingen jo indimellem har udviklet sig – nogle vil måske sige udartet – til en rent miljøpolitisk diskussion, hvor også for ikkemiljøordførere ganske velkendte synspunkter er blevet gentaget igen og igen. Og ordførerne må jo selv bestemme, om de vil bruge tiden til dét, men også her er Det Radikale Venstre af den opfattelse, at disse bestemmelser er forsvarlige.

I nogle korte bemærkninger prøvede jeg at få andre ordførere til at forholde sig til begrebet ejendomsret og spurgte, om det strakte sig helt op i det ydre rum og helt ned i Jordens indre, altså om der slet ikke skulle være nogen begrænsning af det hellige og ukrænkelige begreb den private ejendomsret.

Jeg prøvede også at spørge, om det ender med, at man i forskellige erhverv ligefrem vil kræve at få tilskud for at gøre det, og at man så heller ikke vil have, at det skal afprøves, om tilskuddene bliver brugt på rette vis. Hvad med, om man bare opførte sig ordentligt? Og er problemerne ikke bl.a. opstået, fordi den intensive landbrugsproduktion i den grad har udviklet sig, som den har?

Og en anden dimension, som man måske overser, er jo, at hvor vi tidligere i forbindelse med ejendomsrettens forskellige afgrænsninger og dimensioner drøftede begrebet rig-fattig, altså det økonomiske forhold mellem forskellige grupper i samfundet, skal ejendomsretten i dag især anskues fra en anden vinkel, nemlig forholdet mellem naturen og mennesket

Vi drøftede det også i forgårs, hvor der var nogle, der var ved at falde ned af stolene af overraskelse over, at der virkelig var nogle, der talte om, at vi i en ny grundlov i Danmark en skønne dag foruden menneskerettigheder også skal have naturens rettigheder defineret. Jeg tror, det var hr. Aage Frandsen, der sagde det tydeligst. Men disse tanker virker altså fuld-

stændig fremmede for folk, som er mere optagede af, hvordan det var i enevældens tid, og af, at Jydske Lov måske ikke bliver efterlevet.

Til allersidst skal jeg gøre et par bemærkninger om en forholdsvis uvildig undersøgelse – går jeg ud fra at det var – nemlig et juridisk responsum, som blev indhentet af Dansk Skovforening, Dansk Erhvervsjordbrug og godsejerforeningen. Jeg har ikke selv fået tilsendt responsumet fra disse tre lobbyorganisationer, selv om man jo kunne forestille sig, at det havde været relevant forud for så vigtig en debat som denne, men jeg læste i søndags i Berlingske Tidende, Indland, side 3, at to retslærde, jura-professorerne Henrik Zahle og Bent Christensen, skulle være blevet bestilt til at lave et responsum om, hvorvidt nogle af disse bestemmelser er i strid med grundloven eller ej, og efter Berlingske Tidendes referat at dømme nåede de altså til den konklusion, at der ikke er tale om afståelse af ejendom, og at det derfor kan gennemføres som erstatningsfri regulering.

Og i denne artikel i Berlingske Tidende står der videre, at lovgivningsmagten er meget ydmyg over for grundloven, og at lovgivningsmagten »er tilbageholdende med at fastsætte følelige begrænsninger i brugen af fast ejendom til dyrkning af skovbrug uden kompensation«.

Vi er altså meget restriktive herinde, siger disse to herrer, som jeg må gå ud fra ikke har været ude i et specielt regeringsanliggende eller partianliggende, men som af tre organisationer er blevet anmodet om og betalt for at afgive et gedigent stykke juridisk responsum, og det er altså den konklusion, som en uvildig evaluering af vores hidtidige praksis på området er kommet til.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Må jeg først sige til det sidste, hr. Bjørn Elmquist nævnte, om de juridiske professorer, at som jeg sagde i mit ordførerindlæg, er det da udmærket, at disse juridiske professorer beroliger os folketingsmedlemmer med at sige, at vi ikke har begået grundlovsbrud, og det ville da også have været en alvorlig sag for os, hvis vi havde gjort det. Mere er der sådan set ikke at sige til dét, for det er slet ikke det, denne sag drejer sig om; denne sag drejer sig om, hvorvidt vi politisk synes, det er i orden at fortsætte med at underminere adgangsrettens og ejendomsrettens ukrænkelighed.

Det er det, denne debat drejer sig om, og dér forstår jeg på hr. Bjørn Elmquist – som absolut ikke er nogen ligegyldig person, for han repræsenterer jo det ene af de to regeringspartier – at hr. Bjørn Elmquist har den opfattelse, at alt er godt, og at der ikke skal ændres noget, og det vil sige, at hr. Bjørn Elmquist altså ikke engang mener, at man skal foretage den gennemgang og revision af lovgivningen, som hans egen justitsminister lægger op til.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Det Radikale Venstres ordfører sagde mange ting, men han sagde ikke så meget om, hvad Det Radikale Venstre vil – det var mere en slags gennemgang af redegørelsen – og derfor vil jeg gerne høre, om Det Radikale Venstre vil regelforenkling.

Jeg nævnte bl.a. det sted i redegørelsen, hvor man peger på, at der er mange regler, der stort set dækker det samme. Vil Det Radikale Venstre være med til at forenkle dér?

Og vil Det Radikale Venstre være med til også at gøre en informationsindsats, der går ud på at høre folk, inden man foretager arealreservationer af den ene eller anden slags?

Og så vil jeg gerne høre, om den form for logik, som blev brugt i forbindelse med landbruget, også kan bruges i forbindelse med f.eks. syge mennesker.

Altså: Hvis en mand har arbejdet alt for meget og bliver syg af det, er det så hans eget problem, og skal han så straffes for det? Eller skal den almindelige solidaritet, vi har i samfundet, også gælde den stakkels mand, der har ødelagt sin ryg eller andet? For det var jo nok ikke det, der var hensigten, da han knoklede løs. Eller skal han være uden for det sociale system og uden for en form for solidaritet? Det kunne jeg godt tænke mig at vide.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Hr. Bjørn Elmquist var i sit indlæg inde på, at der er to herrer, som har afgivet et juridisk responsum, som han ikke betvivler.

Det gør jeg heller ikke, men jeg vil i den forbindelse spørge den radikale ordfører, om det ikke er sådan, at i den redegørelse, som jeg også hørte ordføreren citere fra, står der, at et af de problemer, befolkningen oplever, er planlægningens mangfoldighed og manglende klarhed. Eller sagt på en anden måde: Retsusikkerheden

breder sig, fordi befolkningen ikke forstår, hvad politikerne ønsker, og ikke kan overskue alle de regler, som lovene medfører.

Og jeg har kun det lille spørgsmål, om hr. Bjørn Elmquist er enig i dét, og om hr. Bjørn Elmquist også er af den opfattelse, at man burde sætte ind over for planlægningens mangfoldighed og manglende klarhed.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Først til hr. Svend Erik Hovmand:

Jeg er helt sikker på, at jeg startede med at sige, at vi er helt på linje med det tilsagn, der i redegørelsen er givet fra justitsministerens side om at være på vagt over for dette. Og jeg lagde til, at det er en opgave ikke alene for justitsministeren, men for alle os, der sidder i Folketinget, for det er os, der med vores stemmer afgør, hvordan lovene kommer til at se ud.

Det er altså også den principielle opfattelse i Det Radikale Venstre, at det bør være sådan.

Og lad mig så sige til hr. Niels Jørgen Langkilde, at Det Radikale Venstre gerne vil forenkle, f.eks. i forbindelse med metodevalget på skatteministerens område.

Jo, lad os forenkle, lad os informere, og lad os sørge for en ordentlig høring, og lad os også sørge for, at indsatsen over for borgerne op til beslutningerne bliver forsvarlig – bestem – men det, som jeg forstod at denne debat først og fremmest handlede om, var spørgsmålet om, hvorvidt vi overholder ikke bare grundlovens bogstav, men også grundlovens ånd, når vi foretager de konkrete vurderinger herinde i Folketinget, som vi jo skal, og det mener vi i Det Radikale Venstre er i orden. Men vi vil altså gerne være med til at forenkle, således at vores miljøpolitik kan gå mere rent ind, end det er tilfældet i øjeblikket.

Og med hensyn til eksemplet med de syge mennesker skal disse selvfølgelig omfattes af solidaritet, men hvad er EF's og nu EU's landbrugspolitik og strukturfondene – som vi jo talte om tidligere på dagen – andet end solidaritet? Og er det ikke også af solidaritet over for landbruget, at mange af os stemte os ind i EF i 1972?

Så der er masser af solidaritet at hente, men så må vi også forvente, at de, der bliver omfattet af vores solidaritet, udtrykker tilfredshed med det og går ind på de præmisser, der må opstilles for, at der kan udvises solidaritet, og så er det jo altså ikke bare på disse menneskers betingelser.

Og til hr. Hans Christian Schmidt:

Jeg mener jo, at mangfoldighed er et plusord i alle liberale partiers ordbog, også de højreliberales, og i Venstres ordbog er mangfoldighed vel også et plusord. Vi vil meget gerne være med til at undgå, at der er for mange indbyrdes konfliktende regler, men vi er altså ikke imod mangfoldighed.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg vil gerne takke for nogle dejlige kontante tilsagn. Det lover godt. Så er det om at komme i arbejdstøjet og få ordnet de ting. Det vil gøre det godt for dem, der vil beskytte naturen.

Men der var lige en enkelt detalje i svaret, jeg ikke rigtig fattede, og det var de betingelser, man skulle sætte for solidariteten, hvis den syge var omfattet af en solidarisk ordning. Hvad er det for nogle betingelser, vedkommende skal opfylde for at blive hjulpet? Hvad er det for nogle betingelser, som de, der vil beskytte naturen på den ene eller anden måde, skal opfylde?

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg er glad for at høre, at Det Radikale Venstre går ind for mangfoldighed. Jeg kunne måske spørge mig selv, hvad jeg så kan bruge det til. Det, jeg godt ville vide, er, om man vil være med til at ændre planlægningens mangfoldighed og manglende klarhed. Og dér vil et spørgsmål jo gå på, om man f.eks. vil være med til at støtte et beslutningsforslag, hvorved man prøver at mindske retsuskikkerheden ved at skabe forenkling og gennemsigelig i miljølovgivningen.

Jeg bemærkede tidligere, at hr. Bjørn Elmquist i sit indlæg støttede sig meget til juridiske professorer, og derfor vil jeg gerne sige, at Peter Pagh, lektor i miljøret ved Københavns Universitet, jo bl.a. – efter at have forsket seks år i miljølovgivningen – har skrevet: »Der findes et hav af bestemmelser om samme forhold med forskellige procedurer og retsvirkninger. Det er ikke mærkeligt, alt går i kaos. Hvis det skal fungere, må man begynde med at finde ud af, hvad man vil.«

Jeg håber også, at det vil være sådan, at hr. Bjørn Elmquist vil synes, at også de udtalelser fra denne lektor i miljøret vil have betydning, sådan at hr. Bjørn Elmquist kan støtte et beslutningsforslag om en regelforenkling.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Lad mig sige til hr. Langkilde, at jeg godt forstår ønsket om at tale i billeder, men vi skal jo ikke ind i sundhedspolitik og noget med, at man skal holde op med at ryge, hvis man gerne vil kureres for lungekræft. Lad os tale om landmænd og landbrug. Jeg går ud fra, at det er det, det handler om.

Og man må jo også som landmand forstå, at der i store dele af befolkningen er stor bekymring over anvendelsen af pesticider og forskellige andre ting, og derfor må landmændene også gå ind på de præmisser og de betingelser, som opstilles om de dyrkningsfrie bræmmer, og hvad det kan være alt sammen. Der skal man give noget for noget. Vi vil godt være solidariske, men så må vi også kræve, at de, der bliver omfattet af solidariteten, opfører sig solidarisk, og det kan ikke bare være sådan, at de skal definere, hvad deres opfattelse er af, hvad de skal yde for solidariteten. Det var det, jeg var inde på, at det skal vel ikke være sådan, at man skal til at have tilskud fra EU for at opføre sig anstændigt. Man må også have en egen etisk holdning, en professionel etik.

Til hr. Hans Christian Schmidt: Ja, men det var, fordi hr. Hans Christian Schmidt i sit eget spørgsmål var uklar. For jeg synes ikke, det er forkert, at noget er mangfoldigt; jeg synes, det er godt. Jeg tror, at hr. Hans Christian Schmidt prøvede på at overfortolke nogle udtryk i ministeredegeben.

Vi vil meget gerne øge retssikkerheden i miljølovgivningen, men jeg er ikke miljøordfører, og derfor skal det her ikke tages til indtægt for en eller anden skjult dagsorden om, at det også betyder, at vi også vil ændre det og det og det.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jamen jeg synes faktisk, det er nogle gode billeder at tale i, for hvis vi skal grave ned i et solidaritetsprincip, så kan vi sige, at vi taler om naturens sundhed og menneskets sundhed, og at vi kun ved naturens sundhed vil stille voldsomme betingelser, men det vil vi ikke gøre ved den menneskelige sundhed.

Det er altså eksemplet med, at man siger: Du kan gøre, hvad du vil, den solidaritet, vi har med dig i vores samfund, er ubegrænset, der er ikke nogen grænser. Men når vi beder en landmand om at lægge restriktioner på sig selv på den ene, den anden, den tredje, den fjerde og

den femte måde, så siger vi bare: Det er dit eget problem.

Jeg tror, der er så meget lighed for loven-betragtning i Det Radikale Venstre, at man vil sige, at det smager lidt af ulighed, og at vi må følge nogle ensartede principper.

Det andet, jeg synes må være væsentligt for Det Radikale Venstre, er, at vi får lavet den retssikkerhed, der er i, at man får registreret alle disse arealreservationer, og at enhver borger har adgang til dem og kan få dem tilsendt. Det håber jeg Det Radikale Venstre vil være med til, og det hører jeg meget gerne ordførerens kommentar til.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg synes da ikke, hr. Bjørn Elmquist behøver at kommentere, om han er miljøpolitisk ordfører eller ej. Jeg synes da, hr. Bjørn Elmquist klarer det udmærket.

Jeg vil bare gerne have lov at sige, når man her siger, at det er min fortolkning: Nej, jeg læser op – og det håber jeg miljøministeren hører efter – af rapporten fra arbejdsgruppen, nedsat i september 1996 af regeringen under Landbrugs- og Fiskeriministeriet, Strukturdirektoratet: »Landbruget i planlægningen – planlægningens og arealreguleringens betydning for landbruget«. Regeringen er i øvrigt enig i det, man er kommet frem til, og ministeren har tidligere bekræftet at være enig i det, som blev noteret her, om planlægningens mangfoldighed og manglende klarhed. Det står i redegeben, Folketingstidende, s. 3027, 1. spalte.

Jeg håber så, at det er udtryk for, at De Radikale godt vil være med til en forenkling. Det synes jeg er tilfredsstillende.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Til hr. Langkilde kun ét konkret eksempel: Braklægningen. Så vidt jeg erindrer, var braklægningen i EF-sammenhæng udsprunget af to ønsker: først og fremmest vel et forsøg på at styre produktionen, så der ikke blev en voldsom overskudsproduktion ud over den, som man allerede havde i forvejen, at mindske overskudsproduktionen, og så et ønske om at tage et vist hensyn til naturen. Braklægningen skete under tilskudsgivning, og på den måde skal der være ræson i tingene.

At vi ikke hele vejen igennem kan sammenligne naturens sundhed med den menneskelige

sundhed har at gøre med, at mennesket jo et eller andet sted – det tror jeg også hr. Langkilde går ud fra – er et fornuftsvæsen; man opfører sig ikke altid lige fornuftigt, men man kan påvirkes til nogle adfærdsreguleringer. Man kan ikke på samme måde adfærdsregulere naturen. Den prøver på at rette sig op en gang imellem, men hvis mennesket bliver ved med skævt at påvirke i én bestemt retning, kan naturens reaktion også blive lige så skæv. Jeg tror ikke, sammenligningen kan holde hele vejen igennem.

Og til hr. Hans Christian Schmidt: Jeg ved ikke, om jeg skal takke, eller jeg skal være ked af at blive sammenlignet med standarden for miljøordførere. Det vil jeg helt overlade til miljøordføreren selv.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg tror, jeg vil starte med at forkynde, hvad det er, vi snakker om, så vi lige får det resumeret. Det er udviklingen i forvaltningsmyndigheders adgang til privat ejendom uden retskendelse og om udviklingen i anvendelse af erstatningsfri regulering inden for plan-, miljø- og naturbeskyttelsesområdet.

Til den diskussion har vi fået 15-16 sider fra nogle jurister, der har vurderet, hvor langt vi er kommet. Jeg må nok sige, at politikere snakker og snakker. Vi havde en lang debat her i salen den 21. maj sidste år om nøjagtig det samme, altså om krænkelse af grundloven, og der blev sagt, at nu skulle der rigtig gøres noget ved det. Vi fik en udregning på, at der var mindst 110 love, hvori det var direkte skrevet, at man kunne omgå grundlovens § 72 og § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed; og det skulle der jo så sættes en stopper for.

Hvad er der så sket siden? Jeg vil tro, at siden vi sidst havde debatten og fik konstateret, at der var 110 love, hvor det var skrevet ind, at man bare kunne springe grundloven over, er der nok vedtaget ca. 12 ekstra. Jeg vil tro, det er sådan deromkring.

Med hensyn til den redegørelse, vi har fået, vil jeg ikke sige, den er intetsigende. Det er den ikke, men den er heller ikke sådan meget god at få forstand af. Jeg vil prøve at læse et par citater.

Under 2.1.2. står der:

»Grundlovens hovedregel om, at et indgreb kræver retskendelse, kan fraviges ved en lovbestemmelse, der udtrykkeligt fastsætter, at det pågældende indgreb kan foretages »uden retskendelse«.

Under 2.2. står der:

»I de tilfælde, hvor lovgivningsmagten har udnyttet muligheden for at fravige grundlovens hovedregel, er det normalt udtrykkeligt bestemt, at det pågældende indgreb kan foretages »uden retskendelse«.

Det vil altså sige, man kan vedtage de love, man vil, her i Folketinget og fuldstændigt omgå den grundlov, vi alle sammen troede vi skulle rette os efter. Det er faktisk juristernes vurdering, og det er klart, at den vurdering kommer, efter at tingene er skredet gennem 20 år. Det står på s. 3023, at tingene er forværret siden 1970, og det er i særdeleshed på grund af vores EF-indtræden, at grundlaget for at overholde grundloven skrider. Og vi kan se, at de domme, der bliver afsagt, ja, de følger så, hvad der er retspraksis, og hvad der har været praksis for, at Folketingets medlemmer vedtager herinde.

Jeg vil komme med nogle konkrete eksempler på, hvordan grundloven glider. Og der er faktisk ingen af folketingsmedlemmerne, der tager det højtideligt, heller ikke Venstre og De Konservative, selv om de påberåber sig det nu her ved en festlig lejlighed.

Jeg vil nævne lovforslag nr. L 127, forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, fra Fremskridtspartiet. Vi spurgte både Venstre og De Konservative, om de ville være medforslagsstillere, men nej, det ville de ikke. Men det skal så siges til deres ros, at de da støttede lovforslaget her i salen.

Men det går jo altså ud på, at som loven er i dag, overgår de ferske enge og overdrev, der ikke bliver ompløjet hvert 7. år, til at være fredet, så landmanden ikke må pløje dem. Og det, vi så foreslår for at hjælpe naturen, er, at landmanden stadig væk skal have lov til at pløje og så ny kløver en gang imellem, når den gamle er gået ud.

Det er en af de nye love, der er vedtaget efter de 110, hvor man helt klart ser bort fra grundlovens bestemmelse om ejendomsrettens ukrænkelighed og eksproprierer uden erstatning. Alle disse tusinder hektarer går pr. automatik over til at være §-3-områder, og bonden får ikke en krone i erstatning. Men der var faktisk ikke megen diskussion om det, da vi havde behandlingen af forslaget her i salen. Jeg har nævnt, at V og K dog støttede lovforslaget.

Så vil jeg også nævne et forslag, der var til behandling i sidste uge. Det er bare helt tilfældige sager, jeg tager her. Sagerne bliver ved med at køre. Det er lovforslag nr. L 142, forslag til lov om opdræt af visse dyrearter. Det var på sidste onsdag. Der står i § 11:

»Hvis det skønnes nødvendigt, har ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller den, ministeren har bemyndiget hertil« – det kan altså være en embedsmand – »til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til offentligt og privat ejede arealer for at udøve de beføjelser . . .« – altså se, hvilke dyr der er.

Og nu har jeg så læst, hvad ordførerne for partierne har sagt. Hverken Venstre eller De Konservative har så meget som nævnt, at her var en ny lov, hvor man omgår § 72 og § 73. Den eneste ordfører, der nævnte det, det var vores egen, hr. Niels Højland.

Jeg vil også lige nævne lovforslag nr. L 52. Det kunne heller ikke få Venstres tilslutning, mens De Konservative, så vidt jeg husker, støttede det. Det er også et forslag fra Fremskridtspartiet. Som loven er i dag, skal sommerhuse betale for højst 70 m³ vand, når de tager det ind i huset, men kommunerne kan opkræve den nye vandafledningsafgift for 170 m³, altså 100 m³ mere, end man tager ind i huset. Det mener vi da er urimeligt og direkte i strid med grundloven. Men heller ikke dér får vi stor støtte fra de borgerlige.

Så vi mener nok, at det med, at grundloven skrider og skrider, er rigtigt. Men det er ikke en fin tale her i dag, der kan forandre det; det er, når vi har de konkrete lovforslag her i salen, man må sige fra.

Jeg vil også give et andet eksempel. Hvad med vores sommerhuse? Det er jo sådan med den danske sommerhuslov, at godt nok skal ejerne betale ejendomsskatter, kreditforeningslån, renovationen osv. 12 måneder om året, men lovgivningen siger jo, at de kun må bruge sommerhuset ca. 8 måneder om året. Og det er alle partier på nær Fremskridtspartiet enige om.

Men er det ikke også en krænkelse af ejendomsretten, at lovgivningen siger: I må kun bo i jeres sommerhus i 8 måneder, men værsgo at betale ejendomsskat og renovation og vandafgift osv. i 12 måneder?

Og så har vi været lidt inde på 2-meters-bræmmen. Vi havde en lang debat, da den blev vedtaget – det var vel i 1991 eller 1992 – og også her stod Fremskridtspartiet alene. Vi var det eneste parti, der stemte imod 2-meters-bræmmen, fordi vi vidste, at det var at krænke grundloven. Også her stemte både Venstre og De Konservative imod.

Fremskridtspartiets synspunkt er, at de steder, hvor almenvellet kræver, at man går ind på

privat ejendom – det kan være, fordi man skal have en vej, det kan være, fordi man skal sikre grundvand og beskytte jord – må man gå ind og aftale det helt konkret med de private lodsejere, og så må man give erstatning for det, som det berører. Det er vi helt enige i.

Og så vil jeg godt sige, at både vores grundlov og dens § 72 og § 73 efter Fremskridtspartiets mening er fuldstændig intakt og i orden, som de er. Det, der er galt, er de love, vi vedtager her i Folketinget. Selve grundloven skal der ikke rettes på. Men når vi vedtager nye love herinde, skal vi være mere opmærksomme på, hvad det er, vi går ind på, og hver gang det offentlige kræver rådighed over ejendomsret og bruger miljøhensynet som begrundelse, bør vi kræve, at der er dokumentation for, at det hjælper miljøet. Det har vi været alt, alt for lange med ikke at få undersøgt, før vi får loven vedtaget.

Jeg vil godt lige citere Dansk Familielandbrug, der skriver: Frit slag for udhuling af ejendomsretten – det er om de domme, der er faldet nu med hensyn til 2-meters-bræmmen. Men hvor var Dansk Familielandbrug, da vi kom med vores lovforslag om at fjerne § 3? Vi fik ingen støtte derfra. Så også dansk landbrug har meget at lære endnu, hvis de vil påvirke lovgivningen.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Ejendommens ukrænkelighed er anerkendt af samfundet og nedfældet i grundlovens § 73. Derfor må samfundet kunne regulere de beføjelser, ejeren har i sin råden over ejendommen, da hans gerninger og ikke mindst hans ugeringer kan få konsekvenser langt ud over matriklens skel. Undtagelsen er, når nogle få ejere rammes urimeligt hårdt. Dér kan erstatning gives.

Hvis Folketinget ikke har mulighed for at regulere landbruget generelt gennem miljø- og planlægningslovgivningen, vil det på grund af landbrugernes uahæmmede grådighed føre til forgiftning og ødelæggelse af hele vort land. Hvis samfundet i hvert enkelt tilfælde skal give erstatning for regulering, vil det ifølge Landbrugsraadets præsident føre til en overførsel af 5 mia. kr. om året fra de andre befolkningsgrupper til landmændene, bare for at de skal lade være med at forurene så meget med kunstgødning og pesticider. Det er næsten 1.000 kr. om året pr. dansker.

Men ikke nok med det. Hvis vi tænker os at skulle ekspropriere landbrugsjord, skal der ud over jordens værdi fra før 1972, da vi kom ind i

EF, også erstattes for værdien af al den landbrugsstøtte, der er givet siden da. Den har nemlig kapitaliseret sig i jordpriserne. Hertil kommer prisstigningerne på grund af harmonikrav og det høje og store jagttryk. På landsplan bliver det lige ved 70 mia. kr., måske 100 mia. kr. skabt af samfundets tilskud til og velvilje over for landbruget. Hvorfor skulle vi erstatte det?

Landboforeningernes krav til regulering er:

1. Dokumentation for nødvendigheden.
2. Frivillighed mod fuld erstatning.
3. En klar grænse for udløsning af erstatningen.

Landbrugets ligegyldighed over for natur- og miljøargumenter gør det svært at fremskaffe tilstrækkelig dokumentation for regulering af landbrugsdriften, som de vil anerkende. Frivillige aftaler er rent til grin. Det kan da aldrig være frivilligt, om landmanden har lyst til at beskytte vores drikkevand, natur og miljø. Hvornår regulering skal udløse erstatning, fastsættes af domstolene, og der er allerede fremkommet en retspraksis. Fastlægges det i lovgivningen, vil det føre til et fundamentalistisk ejendomsbegreb.

Stædige og pengegriske principryttere kan landmænd også være. Vi ser det langs vore vandløb, hvor de 2 m dyrkningsfri bræmmer er til gavn for vandløbet, der afvander bondens marker, til gavn for husdyrene, der kan græsse indtil 1 m derfra, og til gavn for bonden selv, der kan nyde et smukt vandløb og ikke vælte med traktoren ned i åen.

Alligevel skal der pinedød pløjes helt ud til kanten, hvorefter skatteyderne skal ud og udbedre skaderne på vandløbet. Vi ser det i Skjern Å-dalen, hvor en enkelt landmand kan sætte hælene i, selv om han får fuld erstatning. Det er et naturgenopretningsprojekt, der er til gavn for landbruget, fordi det renser deres drænvand fra markerne, men det er de nok også ligeglade med.

Det, der i stedet for er brug for, er en naturlig afkapitalisering, hvor jorden falder i pris, fordi landbrugsstøtten falder væk. Det samme er tilfældet med den præference, landbruget har til at sprøjte og gøde, næsten som de har lyst til. Også væk med den, og så kan de unge med grønt bevis i øvrigt igen få råd til at købe deres egen gård. Se, det er en lidt anden historie om erstatningsfri regulering af det åbne land.

Til gengæld er vi, når det drejer sig om de retspolitiske spørgsmål, lidt mere imødekommende over for forespørgerne.

Det første punkt: Retssikkerhedsproblemer i lovgivningsprocessen.

Lovgivningsprocessen er præget af hovsælninger på baggrund af enkeltsager. Det betyder, at det ofte ikke undersøges, om et lovforslag giver problemer i forhold til retssikkerheden. Vores forslag er en lov om, hvordan der skal udarbejdes love, så der sikres en minimumsfrist mellem første og anden behandling på f.eks. 3 måneder, og et uafhængigt lovråd, der skal vurdere alle love og se på, om de er i strid med retssikkerhedsprincipperne.

Det andet punkt: Andre myndigheders end politiets brug af tvangsindgreb.

Problemet er, at retsplejeloven er fra en tid, hvor det stort set kun var politiet, der foretog tvangsindgreb over for borgerne, og derfor er det kun politiets brug af tvangsmidler, der er reguleret. Men siden da er der i en lang række love indsat hjemmel for andre myndigheder til at foretage ransagninger m.v. uden de retsgarantier, som gælder for politiets brug af tvangsindgreb. Vores forslag er, at retsplejeloven skal ændres, så den ikke kun omfatter politiets brug af tvangsmidler, men også alle andre myndigheders.

Det tredje spørgsmål er borgernes retsstilling over for offentlige myndigheder.

I en traditionel straffesag er det den offentlige myndighed, der over for domstolene skal bevise, at borgeren har begået noget strafbart. I næsten alle andre sager, hvor borgeren står over for offentlige myndigheder, er det borgeren, der skal bevise, at myndighederne har begået en fejl, og ofte kan borgeren ikke få fri proces til sagen. Vores forslag er, at adgangen til retshjælp og fri proces skal udvides væsentligt og bevisbyrde-reglerne ændres, så det altid er de offentlige myndigheder, der har bevisbyrden for, at de ikke har begået en fejl, og at borgeren har begået noget forkert.

Disse tre retspolitiske principper kunne vi godt finde sammen om at få indreguleret, så det også drejer sig om alle de andre områder, der i dag ikke er reguleret af retsplejelovens principper. Vi har i Enhedslisten selv været med til at indføre lovændringer, som giver f.eks. Fiskerikontrollen adgang til direkte at lave ransagninger i fiskeindustrien og andre steder for at få klarlagt, om der har været foretaget ulovlige landinger af fangster. Det var et af eksemplerne.

Som sagt er det et tilbud om, at vi godt kunne tænke os at diskutere dette især med fru Birthe Rønn Hornbech, som jo har stået for disse syns-

punkter. Men når det drejer sig om erstatningsregulering af det åbne land og af landbruget, har vi ikke meget at tilbyde Venstre.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Den sidste bemærkning var opmuntrende og værd at bemærke, mens ellers var det en overdrivelse, der er langt ud over, hvad hr. Bent Hindrup Andersen plejer at komme med, når der tales om landmændenes grådighed, der er fuldstændig skamløs. Hvor var det, ørnene kom tilbage til Danmark? Var det på de offentlige arealer? Kom havørnene ikke tilbage og ynglede netop på de private jorder? Det tyder da ikke på, at det er de mest forfærdelige mennesker, der tager vare om vores land.

Og så vil jeg godt vide, hvor den landmand findes, der kan sprøjte og gøde, næsten som han har lyst til. Jeg kender ham ikke. De fleste er underlagt massevis af regler og i øvrigt for det meste rimelige regler.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Det kan selvfølgelig ikke undre, at gammelkommunisten hr. Bent Hindrup Andersen har det ideologiske syn, som han netop har givet udtryk for her. Dette med, at man har centralt udpegede regler, at man sidder bag Kremles lukkede mure og bestemmer, hvad der skal ske i detaljer ude omkring, det er lige hans kop te, og jeg forstår helt klart, at afstanden er for stor ideologisk set mellem hr. Bent Hindrup Andersen og mig, når det drejer sig om dette med erstatningsfri reguleringer.

Men jeg vil alligevel godt spørge hr. Hindrup Andersen: Mener han også, at den måde, man udpeger reguleringsområderne på, er forsvarlig i 1997, hvor Berlinmuren er faldet, altså dette med, at man sådan helt tilfældigt udpeger områder uden at have dokumentation for det? Tag vandsalamanderen i Århus Amt f.eks., som er påstået at leve i et område, hvor den slet ikke kan leve. Tag Holmegårds Kommune, hvor halvdelen af kommunen blev udpeget til habitatområde, inklusive parkeringsarealer, parcelhushaver, vejarealer osv. Eller tag marsvinene i Smålandshavet, hvor man pludselig også fandt ud af, at de skulle fredes inde på land, selv om det er dyr, der lever i vand. Jeg tror ikke, hr. Hindrup Andersen kan sympatisere med hele den måde, det er foregået på.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Så slap det ud fra hr. Bent Hindrup Andersen på Enhedslistens vegne, denne totalt manglende respekt for befolkningen. Vi ved bedst herinde! Det er selvfølgelig noget, vi har hørt tit, men aldrig før er hr. Bent Hindrup Andersen gået på talerstolen og har givet udtryk for det og sagt: Kære befolkning, hvor kunne I tro, I, som har skabt og oparbejdet naturen, at I har forstand på den? Vi i Enhedslisten ved bedst, og derfor skal I underlægges mere regulering, mere kontrol, flere embedsmænd og flere restriktioner.

Det er Enhedslistens opskrift, og det er der sådan set ikke noget galt i, for man må lade hr. Bent Hindrup Andersen, at han er ærlig, og det er selvfølgelig en god ting. Men at stå og postulere, at landdistriktsbefolkningen er ligeglad med miljø- og natursynspunkter, efterlader hr. Bent Hindrup Andersen og Enhedslisten som et lille, ubetydeligt parti nu og i fremtiden, og det fortjener de.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Først til hr. Langkilde med hensyn til grådigheden og landmændene. Jeg synes egentlig, den nuværende situation med kalvedræberpræmien er et godt eksempel. Det er 3,5 mia. kr. over to år, som EU nu giver ud for at øge en efterspørgsel på oksekød - 3,5 mia. kr! De går alle sammen til noget, som vi herinde politisk synes er helt uetisk. De går til at slå spædekælve ihjel, og de går til tremmekælvene i Holland, fordi de passer ind i det, der hedder første markedsføringspris. Der går en halv milliard kroner til at slå dem ihjel, der lige er født, og så går der ca. 2 mia. kr. til det andet.

Herhjemme har vi sagt, at det vil vi ikke være med til. Hvad gør danske landmænd?

De gør alt, hvad de kan for at eksportere. De eksporterer nu små kalve til slagting i Frankrig. De øger deres eksport fra 40.000 til 50.000 kalve til opfødning som tremmekælve til Holland, fordi de får en bedre pris for dem. Det er grådighed eller økonomisk fortjeneste, eller hvad man vil sige der driver det, og derfor er det nødvendigt, at man griber ind over for det.

Med hensyn til udpegningen af habitatområderne synes jeg, at det var os selv, der skulle have lavet den planlægning. Det er alle de ting, Venstre har gjort alt for at få os ind i EU for, så EU kunne diktere hen over hovedet på os, hvordan vi skulle lave de områder. Det synes jeg er

en anden måde at se det på. Vi vil meget gerne være med til selv at gøre det på en ordentlig måde.

Endelig med henblik på spørgsmålet om, hvem det er, der sviner eller ikke sviner. Synes hr. Hans Christian Schmidt ikke, det er betænkeligt, at der i dag lukkes 2-3 borer om dagen? 2-3 borer lukkes, og mange af dem er endda de borer, som er på de enkelte gårde. Man kan sige, at man gør i sin egen brønd, men det gør landbrugerne også.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg spurgte om et og fik svar på noget helt andet. Kalve er nu ikke det mest almindelige natur, jeg kan se for mig. Jeg spurgte konkret: Er ørnene ikke kommet tilbage på de private arealer? Er det ikke på de private arealer, at floraen har det bedst? Sådan er det jo. Det siger alle. Der har vi da et problem, men det viser så også, at det ikke bare er griske, grådige folk, der laver naturhærværk, der er ejendomsbesiddere i Danmark, og heldigvis og godt for det.

Så vil jeg godt spørge hr. Bent Hindrup Andersen, om han vil være med til at registrere de arealreservationer af forskellig art, der er lagt ud, så vi får et centralt register over dem og den ekstra retssikkerhed. Er hr. Bent Hindrup Andersen indstillet på, at vi skal høre befolkningen, inden vi udpeger, og om der skal informeres bedre? Jeg synes ikke rigtig, jeg kunne høre det tydeligt i hans indlæg.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg gik forleden dag og tænkte på, hvad denne debat ville blive brugt til, og jeg sagde til mig selv: Der er i hvert fald en stor risiko for, at man vil afspore debatten på tre områder. Man vil f.eks. beskyldte os for at være miljøfjendske, og at det var det, der var vores motiv for at rejse debatten. Det tror jeg nok er blevet imødegået så kraftigt, at det behøver jeg ikke sige mere om nu.

Andre vil sige, at det handler om, hvorvidt juraen i grundloven er efterlevet. Også det punkt tror jeg vi har fået imødegået så kraftigt, at vi må sige, at det heller ikke var det, det drejede sig om. Det drejer sig om noget helt andet.

Op så den tredje ting, EU. Den kom så her for et øjeblik siden fra hr. Bent Hindrup. Det er heller ikke det, det drejer sig om, og jeg må sige til hr. Hindrup, at den omstændighed, at EU-lan-

dene i fællesskab har besluttet nogle regler for habitat, som fastlægger, at nu skal vi passe på vores fugle, nu skal vi passe på vores krybdyr, nu skal vi passe på vores planter, jo ikke siger noget om, hvordan vi implementerer dem i Danmark, og det er det, der er det afgørende. Hvert land implementerer disse regler i sit eget område, og den måde, vi har gjort det på i Danmark, har i hvert fald ikke noget med retssikkerhed at gøre, når det drejer sig om EU-habitatsdirektivet.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Hr. Bent Hindrup Andersen spørger, om ikke det bekymrer Venstre, at der er nogle brønde, der hver dag, hver uge eller hvert år må lukkes. Kan hr. Bent Hindrup Andersen bekræfte, at Venstre og De Konservative har fremsat forslag her i Folketingssalen gående ud på, at vi skulle have en autorisationsordning for brøndborere, sådan at det ikke ville være muligt for alle og enhver at lave en brøndboring, sådan at der var et åbent sår ned til grundvandet, men kun de, der havde en autorisation, kunne gøre det? Kan hr. Bent Hindrup Andersen bekræfte det, og kan hr. Bent Hindrup Andersen også huske, at Enhedslisten var imod?

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er ikke af uvilje, at jeg ikke svarer på spørgsmålene, men det bliver nødvendigt at gentage dem, så jeg kan komme op igen, for jeg har jo kun tre minutter. Jeg prøver at tage dem fra en ende af.

Med hensyn til ørnene og genetableringen af naturen er det rigtigt, at der er en god udvikling i gang, og der er også en god udvikling i gang for f.eks. Skjern Å. Men Skjern Å er blevet til på et offentligt initiativ, og det er det offentlige, der er gået ind og har overtaget det for at få græsningsarealerne igen til ekstensiv græsning – det samme gælder Tøndermarsken – som er godt for biodiversiteten, og som er godt for hele fødekæden i den vilde flora og fauna. Det er vi meget enige i skal ske, og der er også sket gode ting.

Jeg vil heller ikke sige, at alle landmænd er sådan, som jeg betegner dem her. Der er f.eks. nogle, der også melder ud, at det er for groft at sende kalvene sydpå, og at de ikke kunne tænke sig at gøre det. Derfor er det jo ikke alle over én kam.

Det med registreringen af § 3-områderne og de andre forhold vil vi gerne se på. Jeg vil også godt være med til at sige, at jeg synes, der skal være en ordentlig information om det.

Så kommer vi til det med høringen og den måde, man gennemfører det på, og dér ved hr. Niels Jørgen Langkilde og i hvert fald også fru Hanne Severinsen udmærket, hvilken indsats jeg har gjort omkring Skjern Å for netop at få det sådan, at det bliver dem, der bor i området, der føler, at det er deres fredning, og at de har en interesse i den. Det har resulteret i, at der bliver lokale græsningsaftaler til økologiske stude, og hvis der bliver jagt, bliver det til lokale foreninger, og hvis der bliver fiskeri, er det til lokale foreninger. Alle de forhold og så den måde, det er gennemført på, hvor man har lyttet, synes jeg er et meget godt eksempel på, hvordan vi i Enhedslisten gerne vil tackle og gennemføre fredningerne.

Så kan jeg lige til hr. Svend Erik Hovmand sige, at det er den måde, vi gerne vil gøre det på, og vi vil ikke have dikteret fra EU, hvad der skal fredes og ikke fredes. Vi mener, det er en utrolig vigtig ting, når man går ind og tager et fredningsområde ud som f.eks. Skjern Å, at det så bliver den lokale befolknings store indtægtskilde at dyrke det område. Det er også deres Det Kongelige Teater, og det er det, som har deres kvaliteter, og derfor skal de have adgang til det.

Jeg må bede om at få stillet de sidste spørgsmål en gang til, for jeg kan ikke nå at svare på dem.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Inden hr. Bent Hindrup Andersen roser Skjern Å-projektet alt for meget, så synes jeg, det var bedre at tage ud og se forholdene, som de er nu, og så tage derud om 20 år, hvis de nu begynder at grave i 2-3 år. Jeg tror absolut ikke, det, der skal ske derovre nu, vil være gavnligt for miljøet, og det kan man jo bedst forvisse sig om ved at tage derud nu, inden det begynder med bulldozer og gravkøer, og så igen 10 år senere.

Det, jeg bad om ordet for, var egentlig, fordi hr. Bent Hindrup Andersen nævnte, at landmændene svinede med sprøjtegifte og gødning, sådan at der blev lukket 2-3 boringer om dagen. Det er muligt, det er rigtigt, at der bliver lukket så mange boringer, men så er det altså ikke på grund af bønderne. De fleste boringer i Danmark bliver lukket, på grund af at kommunerne er centralistiske og vil have alle de private

boringer nedlagt, så de kan være med til at betale for fællesboringer. Og jeg kan sige, at vores nærmeste nabo, Flade på Mors, lige er blevet lukket i sidste uge – det er korrekt – men det er konstateret, at det ikke er på grund af landmændenes svineri, men fordi byboerne har sprøjet i deres private haver.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Der er lige en enkelt ting mere, jeg skal have afklaret. Omfatter beskrivelsen af landmændene også de økologiske landmænd, der sprøjter og gøder på livet løs, for så er der et eller andet, jeg har overset.

Så vil jeg høre, om det ikke er rigtigt, at hr. Bent Hindrup Andersen stemte imod vådbraken, selv om det var en oplagt måde at lave miljøforbedringer på. Venstre og De Konservative havde også et forslag om nedsættelse af pesticiderne i vores tipunktsplan. Dér var hr. Bent Hindrup Andersen heller ikke med. Vi var bekymrede for det.

Så vil jeg sige med hensyn til Skjern Å, at dér har vi fået lavet noget, der forhåbentlig bliver godt, men jeg vil også bede hr. Bent Hindrup Andersen medgive mig, at der bliver lavet en masse naturgenopretning på privat initiativ, som giver store naturforbedringer.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Så kan jeg starte med at besvare spørgsmålet fra hr. Hans Christian Schmidt om, hvorfor vi ikke støttede autorisation af brøndborere. Problemet var, at man kædede det sammen med en række andre forslag i den beslutning. Vi var rimelig interesseret i den. Det er den ene ting.

Hvorfor støttede vi så ikke vådbrak? Jeg støttede her fra talerstolen den del af det beslutningsforslag, og jeg foreslog partiet Venstre og i øvrigt også De Konservative – jeg tror, det var et fælles forslag – at man skulle dele det. Vi ville gerne være med til vådbrak og især, hvis man kunne lave den effektiv, så der kunne græsses på den. Det ville man ikke. Man ville tvinge den igennem med nogle andre beslutninger, som vi ikke kunne støtte. Og vi har det princip i Enhedslisten, at vi ikke blander æbler og pærer sammen, og vi stemmer ikke for noget, vi er imod, for at få noget, vi er for. Det ved både hr. Niels Jørgen Langkilde og hr. Hans Christian Schmidt udmærket.

Og så til hr. Aage Brusgaard om de boringer, der lukker. Det er rigtigt, at der er også mange af dem, der lukker på grund af forureningen fra byerne. Det er vi helt enige i. I forbindelse med pesticidafgiften fik vi taget initiativ til at få lavet en vandfond. Den er nu kommet op på cirka 70 mio. kr. Den skal netop gå på at holde liv i den decentrale vandforsyning, og den skal gå på, at de steder, hvor man konstaterer, at der er overskredet grænseværdier f.eks. på en enkelt gård i en enkelt boring, kan man bore dybere og bevare den decentrale vandforsyning. Jeg er helt enig i, at der er mange vandværker, der gerne vil have lukket dem, fordi de ser fortjeneste i at få lukket mange boringer, også af de private.

Det er et initiativ, Enhedslisten har taget, som Venstre stemte imod, og som netop er til stor fordel for dem, der har egne private boringer på de enkelte gårde. Det synes jeg er mærkeligt, fordi det er jo netop for at sikre decentral vandforsyning på den enkelte gård, og der er mange af Venstres vælgere, der vil have gavn af den fond fremover.

Sonja Albrink (CD):

Allerførst vil jeg gerne sige tak til ministeren for en udmærket redegørelse og ikke mindst for, at ministeren tager de rejste problemer alvorligt, for der er jo problemer.

Det er altid en meget vanskelig afvejning mellem de hensyn, der skal tages for, at vi alle sammen får det bedst mulige ud af vores vand, for Danmark er tætbeholdt, og det stiller selvfølgelig nogle særlige krav. Mon ikke langt de fleste danskere er glade for, at vi på et meget tidligt tidspunkt havde fremsynede politikere, som i tide sikrede, at det danske landskab ikke blev ødelagt af den industrielle udvikling, men at vi stadig væk har åbne og uspolerede landskaber?

Når man bor så tæt, som vi gør, bliver vi selvfølgelig også nødt til at have nogle faste regler, som lægger rammer for, hvordan vi må bruge af vores ejendom og til hvad. Spørgsmålet er, hvor langt det officielle Danmark skal gå for at kontrollere, at reglerne bliver overholdt. Det er rart at se, at man vil tage hidtidig praksis op og overveje nøjere, om det er nødvendigt at give forvaltningsmyndigheder blankotilladelser til at gå ind på privat ejendom for at kontrollere en nok så lille eller ubetydelig regels overholdelse, mens der er andre områder, hvor man også må gå længere.

Der er selvfølgelig situationer, hvor det er nødvendigt, at offentlige myndigheder kan gå ind på privat ejendom for at kontrollere en regels overholdelse, men det er ikke nødvendigt i alle tilfælde. Derfor er jeg meget godt tilfreds med, at justitsministeren vil lave en mere finmasket vurdering af de love, hvor der gives mulighed for en sådan gennemhulning af grundlovens bestemmelse om boligens ukrænkelighed.

Myndighedernes adgang uden retskendelse kommer i flere udgaver. Enten kan myndighedernes adgang være indeholdt i en eller anden forbuds- eller påbudslov, og så kan den enkelte person eller virksomhed ikke stille noget som helst op – så har man ingen valgfrihed – eller også kan myndighedernes adgang i princippet være accepteret af borgeren selv for eksempel som en betingelse for at opnå en eller anden tilladelse. Efter min mening kan det ikke kaldes helt frivilligt, men nærmer sig mere frivillig tvang.

Jeg synes, at Folketinget skal vurdere nøjere, hver gang vi ser en lov eller ændringslov, som indeholder ordene adgang uden retskendelse. Det er først og fremmest os, der skal sikre, at grundlovens ord ikke bliver udhulet helt, men det bedste er selvfølgelig, hvis overvejelserne allerede er gjort før fremsættelsen.

Det står efter min mening ikke bedre til med situationen efter grundlovens paragraf 73 – vel nærmest værre – og her er der ikke engang udsigt til, at regeringen har i sinde at gøre noget reelt ved sagen. Ejendomsretten er ukrænkelig – punktum! Sådan hedder det som bekendt i Danmarks Riges Grundlov, men det ser efterhånden ud til, at det i høj grad er en sandhed med modifikationer.

Det er da klart, at der indimellem er brug for, at vi i et tætbeholdt land som Danmark er nødt til at lægge restriktion på, hvad en ejer af en ejendom kan gøre på sin grund, men alle indskrænkningerne skal som andre forvaltningsakter naturligvis være velbegrundede og velafvejede i forhold til hinanden. Det kan ikke nytte noget, at der på en og samme ejendom skal varetages flere forskellige og modstridende formål.

Er det rimeligt eller ej, at der på et areal lige ved siden af en fredet højmosé, som er afhængig af en konstant og høj vandstand, udlægges et vandindvindingsområde? Mindst et af de to formål kan simpelt hen ikke opfyldes. Det er jo udtryk for, at selv ikke planlægningsmyndig-

hederne har overblik over, hvilke restriktioner der er lagt på de enkelte ejendomme.

Hvis der ikke er et rimeligt overblik, kan hverken myndigheder eller ejere forholde sig til fredninger og planer, og man risikerer bare endnu flere modstridende indskrænkninger på samme areal. Det kunne derfor være interessant at høre, om man f.eks. i Miljøministeriet har et kort eller et computerprogram, som for enhver ejendom kan vise samtlige planer, fredninger, generelle reguleringer, projekterede veje eller byggerier, rådighedsindskrænkninger osv., som berører ejendommen. Og hvis man ikke har sådan en mulighed, hvordan afgør man så, om der er et behov for at indføre yderligere fredninger, generelle reguleringer eller beskyttelse af naturtyper? Og hvordan kan den enkelte her vide, hvilke restriktioner han er underlagt, og som han i øvrigt sikkert vil blive straffet for at overtræde? Og hvordan skulle ejeren vide, hvilke indskrænkninger der er på ejendommen, for der er jo masser af restriktioner, som aldrig bliver meddelt ejeren?

En af de ting, som også giver masser af problemer, er, at ejerne er sat helt uden for indflydelse på, hvad der sker med deres ejendom. Derfor er et af de bedste eksempler på miljøpolitisk planlægning, som omfatter privat ejendom, naturskovstrategi. Her har skovejere kunnet indgå frivillige aftaler om at udlægge et eller andet stykke skov som urørt mod erstatning. Hvis ejeren ikke havde været tilfreds med erstatningens størrelse, var der bare ikke blevet indgået nogen aftale. Hvis det samme princip kunne gælde på andre områder, tror jeg, at mange konflikter ville blive undgået.

Et emne, som jeg ikke tror at andre har nævnt her i dag, og som også jeg mener er vigtigt, er hele spørgsmålet om de restriktioner og økonomiske byrder, der følger i kølvandet på projektering af offentlige anlægsprojekter.

Folketinget bemyndiger indimellem trafikministeren til at projektere en vej, en togstrækning eller anden given linjeføring. Stregerne på kortet går naturligvis tværs over en række ejendomme, hen over marker, gennem haver og huse. Men det er desværre nødvendigt for at sikre en ordentlig udvikling af landets infrastruktur. Nogle må bøde for det. Når så vejen eller togstrækningen bliver anlagt, vil der selvfølgelig ske ekspropriering mod fuld erstatning.

Men spørgsmålet er, hvor lang tid der må gå, fra projekteringsloven bliver vedtaget, til projektet skal udføres eller endeligt opgives. Skal

grundejerne tåle at leve med en projekteret vej tværs gennem dagligstuen i 10, 15 eller 20 år? Det synes jeg i hvert fald ikke. Jeg kender til flere eksempler, hvor ejerne i 30 år har måttet leve med uvisheden om, hvorvidt et vejprojekt tværs igennem dagligstuen blev en realitet, og samtidig i 30 år har været afskåret fra at sælge ejendommen til en rimelig pris, uden at der har været mulighed for at få erstatning for værditabet.

Det er efterhånden flere år siden, jeg første gang har rejst problemet over for trafikministeren, men først her til morgen fik jeg et rimeligt svar. Justitsministeriet erkender i dette svar, at det kan være i strid med den europæiske menneskeretskonvention, at motorvejsprojekter og andre større projekter i længere tid rammer en ejendom, uden at der træffes endelig beslutning om projektets opgivelse eller gennemførelse.

Jeg vil gerne have justitsministerens svar på, om det ikke på den baggrund bør være en fast rutine at støtte, at offentlige planlægninger tages op til vurdering måske hvert femte eller tiende år, hvis ikke der er taget endelig stilling til et projekts gennemførelse eller endelige opgivelse. Så kan man vurdere, om der er grund til at holde fast i de projekter, som er så belastende for utrolig mange mennesker.

Afslutningsvis vil jeg gerne igen takke for redegørelsen og sige, at jeg synes, det er vigtigt, vi har haft en debat som den i dag, men at det ikke er nok, at det bliver ved debatten og redegørelsen. Der er nogle områder, hvor det er nødvendigt, at der skrives til handling.

Ole Donner (DF):

Vi har i Dansk Folkeparti læst redegørelse nr. 8 med stor interesse, og vi er generelt meget kritiske over for det indhold, der er i redegørelsen.

Vedrørende grundlovens § 72, forvaltningsmyndighedernes adgang til privat ejendom uden retskendelse, kan jeg sige, at Dansk Folkeparti går grundlæggende ind for en efterlevelse af grundlovens regler og vil værne om de rettigheder, der gives danskerne i kraft af regler om den private ejendomsrets beskyttelse. Boligens ukrænkelighed er en rettighed, der bør værnes om, og Dansk Folkeparti ser med bekymring på den tiltagende anvendelse af forvaltningsmyndighedernes adgang til indgreb uden retskendelse.

Dansk Folkeparti har bemærket, at den tiltagende anvendelse af love m.v., der giver forvaltningsmyndighederne adgang til kontrol

uden forudgående retskendelse hænger snævert sammen med EU-tilskudsordninger. Retten til kontrol er givet for at kunne konstatere, om betingelserne for støtten overholdes. Dansk Folkeparti stiller sig generelt kritisk over for EU-tilskud og andre former for subsidier, og begrundelsen for forvaltningsmyndighedernes adgang til kontrol m.v. ville aftage eller ophøre, såfremt disse tilskud ikke eksisterede.

Det afvises ikke, at der undtagelsesvis kan være behov for indgreb eller kontrol, hvilket grundlovens § 72 jo også åbner for, men efter Dansk Folkepartis opfattelse bør indgrebene foregå i et så begrænset omfang som muligt.

Dansk Folkeparti finder det betænkeligt, at de mange undtagelser til grundlovens § 72 er EU-regler, og at danskerne derved oplever indgreb i grundlæggende frihedsrettigheder på baggrund af EU-støtteordningernes administration.

Vedrørende § 73. Udviklingen i anvendelsen af erstatningsfri regulering inden for plan-, miljø- og naturbeskyttelsesområdet: I lighed med det fremførte om grundlovens § 72 ønsker Dansk Folkeparti at stå som garant for og værn om den grundlovssikrede beskyttelse af ejendomsretten efter grundlovens § 73.

Det er med overordentlig stor bekymring, at vi i Dansk Folkeparti ser en stigning i antallet af erstatningsfri reguleringer på en lang række områder. Der er tale om indskrænkninger i rådigheden over ejendomsretten, hvor en lang række personer bliver berørt.

Dansk Folkeparti finder det direkte stødende, at der ikke gives erstatning til personer, der får forringet deres produktionsapparat ved eksempelvis de dyrkningsfri bræmmer langs vandløb. Hvis private eller virksomheder påfører en anden person eller en virksomhed den slags produktionsskadelig virksomhed, var der ikke tvivl om, at den skadelidte ville have krav på erstatning.

Anderledes stiller det sig imidlertid, når det offentlige griber ind i den private ejendomsret. Dansk Folkeparti finder det stødende, at man ud fra en argumentation om, at blot et indgreb er generelt og rammer mange landmænd, kan der ikke ydes erstatning. Særligt belastende er situationen, når der gribes ind ved flere lovreguleringer, og belastningen for den ramte person derfor bliver forstærket. Her ydes heller ikke erstatning.

Vurderingen af, om der er ekspropriation eller ej, sker på baggrund af hvert enkelt ind-

greb. Ejeren af en ejendom kan således opleve store indgreb i ejendomsretten uden at få nogen form for kompensation. Dansk Folkeparti er helt grundlæggende imod, at statsmagten kan gøre indgreb i den enkeltes rettigheder uden erstatning. Vi vil derfor arbejde for, at ejere med fast ejendom, der oplever påtvungen indskrænkning i deres rådighedsret, skal have erstattet det tab, der påføres dem. Vi er endvidere af den opfattelse, at indskrænkninger i ejendomsrådigheden kun bør forekomme i undtagelsessituationer.

Danmark bør ikke tilplastes med erstatningsfri forbud og restriktioner. Det er Dansk Folkepartis opfattelse, at befolkningen i almindelighed og de ramte ejendomsbesiddere i særdeleshed føler deres retssikkerhed truet, og at der på dette punkt i lighed med en lang række andre punkter er et misforhold mellem den virkelighed, der eksisterer på Christiansborg, og den virkelighed, der opleves af landets borgere.

Vi må slå fast, at der er over 100 love, der laver disse tåbelige indgreb, og vi er meget enige med Venstres ordfører, hr. Hovmand, i de fem punkter, som han ridsede op til sidst, hvor han afkrævede regeringen et udspil om, hvad der skulle foregå efter den debat, vi har haft i dag.

Vi kan fra Dansk Folkepartis side meddele, at hvis vi ikke får et tilfredsstillende svar fra regeringen, er vi absolut med på en forespørgselsdebat om området, selv om vi synes, det ville være uheldigt. Vi mener heller ikke, at det er hensigtsmæssigt at have en forespørgselsdebat, der slutter med en eller anden dagsorden, som pålægger regeringen et eller andet. Vi mener, at regeringen her måtte være interesseret i at komme med nogle fornuftige svar på de spørgsmål, som hr. Hovmand stillede.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg vil gerne starte med at takke ordførerne for den gode debat og kvittere for den positive modtagelse af regeringens redegørelse, hvis nogle af ordførerne skulle have glemt, at det var redegørelsen fra regeringen vedrørende grundlovens § 72 og § 73, der var til debat.

Jeg skal her begrænse mig til nogle afsluttende bemærkninger om boligens ukrænkelighed, og jeg kan for så vidt i det væsentligste henholde mig til den skriftlige redegørelse og til de synspunkter, jeg havde lejlighed til at give udtryk for i et samråd i Retsudvalget den 21. januar i år.

Lad mig først understrege, at regeringen ønsker at beskytte princippet om boligens ukrænkelighed i videst muligt omfang. Det skal der ikke herske nogen tvivl om, og det er jo et grundlæggende spørgsmål for retssikkerheden i vores samfund.

Vender vi os så mod den nærmere undersøgelse af dette princip, er det som bekendt mit og Justitsministeriets synspunkt, at det, der har retssikkerhedsmæssig interesse, ofte ikke er, om der skal indhentes en retskendelse eller ej. I mange, formentlig langt de fleste tilfælde uden for strafferetsplejen, giver et krav om retskendelse nemlig ingen mening.

Der er jo ofte f. eks. tale om myndighedernes aflæggelse af rutinemæssige og stikprøvevis kontrolbesøg for at påse, at lovgivningen overholdes. De bevillinger, man har fået fra offentlige myndigheder, eller den kompetence, man udøver i kraft af en myndighedstilkendelse, medfører også, at man selvfølgelig har et ansvar for, at der kan gennemføres en stikprøvevis kontrol.

I sådan et tilfælde kan der normalt ikke opstilles nogen reelle betingelser for kontrollens gennemførelse, som retten kan efterprøve. Der vil blive tale om en slags skueproces, og den slags skal vi ikke involvere domstolene i.

Det er jeg glad for at en række ordførere i dag har givet en principiel tilslutning til, og jeg håber også, at fru Birthe Rønn Hornbech er enig i det synspunkt. Jeg mener efter de tilkendegivelser, som i øvrigt har præget fru Birthe Rønn Hornbechs synspunkter med hensyn til, hvad domstolene skal involveres i, at hun må være enig i, at vi ikke skal bruge domstolene til skueprocesser.

Det, der snarere har retssikkerhedsmæssig betydning, er, om der overhovedet bør være adgang til at foretage husundersøgelse m.v. Med andre ord kan der ofte være grund til at interessere sig mere for, om et indgreb i boligens ukrænkelighed overhovedet skal kunne foretages end for, hvilke formelle krav der i givet fald skal stilles.

Det er jo også det synspunkt, som professor, dr.jur. Bent Christensen og det udvalg, han var formand for, gav udtryk for i sin betænkning fra 1985.

Som nævnt i redegørelsen fra regeringen følger Justitsministeriet ved gennemgangen af andre ministeriers lovforslag en meget restriktiv praksis på dette punkt. Justitsministeriet søger således at undgå, at der indsættes bestemmelser

om husundersøgelser m.v., hvis det ikke er nødvendigt, og hvis en sådan bestemmelse er nødvendig, tilstræber Justitsministeriet, at dens anvendelsesområde begrænses mest muligt, f.eks. at adgang til husundersøgelse kun omfatter den forretningsmæssige lokalitet, mens privatboligen holdes udenfor.

Et eksempel på det er det seneste, som regeringen har fremsat forslag om, nemlig om inkasovirksomhed, hvor det direkte fremgår, at privatboligen skal holdes udenfor.

Justitsministeriet anmoder også de enkelte ministerier om i lovforslagets bemærkninger at give en begrundelse for, hvorfor den pågældende bestemmelse er nødvendig. Regeringen skal altså forklare Folketinget, som også hr. Bjørn Elmquist lagde vægt på, hvorfor det er nødvendigt, at der er adgang til privat ejendom. Det er vel den bedst tænkelige måde og det bedst tænkelige udgangspunkt for en åben debat om spørgsmålet, at det foregår i al åbenhed her i Folketinget, og at Folketingets medlemmer ved stemmeafgivelsen på de grønne og røde knapper ved, hvad det er, de giver tilslutning til.

Endelig er der spørgsmålet om de såkaldte politibistandsbestemmelser. Det er altså bestemmelser, som uden at tage udtrykkelig stilling til spørgsmål om retskendelse, fastsætter, at politiet skal yde bistand ved gennemførelsen af det pågældende indgreb.

Det spørgsmål har efterhånden mest historisk interesse, idet Bent Christensen-udvalget nemlig i sin betænkning anbefalede, at man ikke længere gør brug af sådanne bestemmelser, og den anbefaling er fulgt op i lovgivningspraksis. Der bliver altså ikke længere indsat de politibistandsbestemmelser i lovgivningen, men tilbage står et formentlig meget begrænset antal politibistandsbestemmelser i den gældende lovgivning.

For at få saneret disse bestemmelser har Justitsministeriet nu udsendt en skrivelse og anmodet de enkelte ministerier om at overveje, om det er nødvendigt at opretholde dem, og om, at bestemmelsernes anvendelsesområde i givet fald begrænses mest muligt. Det brev er udsendt, og vi har ønsket et svar fra de øvrige ministerier senest den 1. juni i år, så Justitsministeriet kan orientere Folketinget om status.

Jeg vil gerne til sidst takke for en god og grundig debat. Vi kom langt omkring og højt op at flyve med ørnene over både de private og de offentlige jorder. Det er vigtigt, at vi med mellemrum giver os lejlighed til også at tage mere

principielle spørgsmål som f.eks. spørgsmålet om boligens ukrænkelighed op til nærmere vurdering og overvejelse.

Til det sidste, som hr. Donner var inde på, om, at der er sket et voldsomt skred i udviklingen af bestemmelser i særlovgivningen, hvor der gives ret til indgreb i privatboligen uden retskendelse, skal jeg blot for god ordens skyld offentliggøre, at vi nu har lavet en kørsel i statistikkerne, der viser, at der i 1992 blev vedtaget 10 og i 1996 3 love, der indeholder bestemmelser af den ovennævnte karakter. Så i forhold til hr. Donners påstand og også til det, som hr. Langkilde og hr. Schmidt og andre har fremført i dag om, at der var sket et stort skred siden regeringsskiftet, må jeg sige, at det må skyldes, at de pågældende eller i hvert fald de sidstnævnte ikke var medlemmer af Folketinget, inden den borgerlige regering gik af.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Jeg skal også sige tak til ordførerne og til de øvrige medlemmer, som har deltaget så ivrigt i debatten her i dag.

Jeg synes, vi har haft en god og spændende drøftelse. Jeg skal ikke opholde mig længe ved de juridiske aspekter af de erstatningsfri reguleringer og forholdet til grundlovens § 73, for der kan næppe siges og skrives mere om dette emne, end der allerede er blevet.

Jeg forstår også, at vi efterhånden er helt enige om, at der ikke i princippet er noget grundlovsmæssigt problem i forhold til grundlovens § 73, når det drejer sig om anvendelse af erstatningsfri reguleringer. Der er problemer omkring konkret grænsedragning, og det er jo efter vores system et anliggende for domstolene.

Hr. Hovmand efterlyste, at vi koncentrerede os om det politiske, og det er jeg enig med ham i. Efter min opfattelse har vi – og jeg er ikke bleg for at sige det – en fremragende plan-, miljø- og naturbeskyttelseslovgivning her i landet, som blev gennemført under Schlüterregeringen, og som i sin tid alle ordførerne i regeringen og også oppositionen loyalt samarbejdede om gennemførelsen af med henblik på at få en samling og forenkling af lovgivningen.

Denne lovgivning har kun få år på bagen, og det er fortsat min opfattelse, at den har fungeret godt. Selvfølgelig er der problemer, og i det omfang man påpeger konkrete problemer, har jeg allerede i spørgetiden i går tilkendegivet regeringens vilje til at se på dem. Men at kaste sig ind og bruge alle ressourcer på at lave hele

Schlüterregeringens svendestykke om få år efter uden nærmere dokumentation synes jeg er et hårdt forlangende.

Jeg tror ikke, det er klogt. Jeg tror derimod, det er klogt at koncentrere sig om konkrete punkter – jeg skal komme tilbage til et par af dem siden hen – hvor jeg selvfølgelig mener, at vi i et samarbejde skal rette op på skævheder, hvis de er der.

Der er mange myter om de erstatningsfri reguleringer, der gennemføres herhjemme, og mange af dem har været gentaget i debatten her i dag. Jeg skal holde mig til tre myter om reguleringerne.

Den første myte er, at reguleringerne er meget indgribende. Egentlig vil jeg gerne, og det tror jeg også, hr. Gade og andre var inde på, ramme en pæl igennem myten om, hvor indgribende generelle reguleringer er for den enkelte grundejers dispositionsmuligheder. Typisk vil reguleringerne ikke afskære grundejeren fra at benytte sin ejendom som hidtil, fordi sædvanlig landbrugsdrift og opførelse af bebyggelse, der er sædvanlig for driften af en landbrugsejendom, er undtaget fra de generelle reguleringer.

Den anden myte er, at der er tale om lag på lag-reguleringer, der gør reguleringerne endnu mere indgribende. Jeg vil gerne aflive den myte, at de forskellige udpegninger, der er foretaget af bl.a. EF-fuglebeskyttelsesområder og de kommende EF-habitatområder, er nye lag af reguleringer, der lægges oven på eksisterende reguleringer og begrænser grundejernes ejendomsret yderligere.

Som bekendt tjener områdeudpegningerne som redskab for myndighedernes planlægning og behandling af konkrete sager samt til at målrette offentlige tilskud eller gennemføre konkrete indgreb, der i så fald skal ske mod erstatning. Udpegningerne medfører ikke i sig selv yderligere rådighedsindskrænkninger, og de interesser, som områdeudpegningerne afspejler, vil under alle omstændigheder skulle varetages. Man kan godt sige, at udpegningerne på den måde tjener til at skabe større forudsigelighed og klarhed om myndighedernes administration.

Der gennemføres også i forbindelse med udpegningen et meget betydeligt arbejde først på basis af det eksisterende videnskabelige grundlag og derefter i dialog med både organisationer, lodsejere og lokale interesser i øvrigt. Det tager tid, men den tid mener jeg vi skal tage os for at sikre, at denne områdeudpegning er så korrekt som overhovedet mulig.

Den tredje myte, jeg gerne vil gøre op med, er, at landmændene skulle være specielt hårdt ramt af reguleringer i Danmark. Det mener jeg simpelt hen ikke er rigtigt. Der gælder for grundejere i bysamfundene et betydeligt antal reguleringer, ja, i virkeligheden mange flere reguleringer end i forhold til landbruget.

Lad mig også henvise til de mange reguleringer, der gælder for industrivirksomheder i Danmark. Alle er de underlagt generelle reguleringer af forskellig karakter, undertiden endog af en sådan karakter, at de griber ind i den aktuelle udnyttelse – altså ikke som i forhold til jordbruget respekterer den hidtidige udnyttelse, men griber direkte ind i den aktuelle udnyttelse.

Man kan vist roligt konstatere, at disse grupper for længst har erkendt, som også flere ordførere har været inde på, at samfundet nødvendigvis må fastsætte begrænsninger i udnyttelsesmulighederne bl.a. af hensyn til miljø og natur, og det vel at mærke uden at der udløses erstatning eller kompensation.

Generelle erstatningsfri reguleringer er kun ét blandt flere midler i plan-, miljø- og naturpolitikken. Økonomiske støtteordninger er et andet middel, som er blevet et stadig vigtigere supplement. Til de generelle reguleringer i relation til arealanvendelsen findes der i dag en række støtteordninger til miljøvenlig landbrugsdrift, herunder økologisk jordbrug. Efterspørgslen har dog hidtil for mange af ordningernes vedkommende været temmelig beskedne, og der er derfor taget initiativ til at forbedre og målrette disse støtteordninger.

På skovområdet er der som bekendt også kommet flere støtteordninger til både til skovrejsning, til skovpleje og til fremme af god og flersidig skovdrift. Der er i de sidste 6-7 år gennemført et stort antal naturforvaltningsprojekter, specielt naturgenopretning udelukkende gennem frivillige aftaler med grundejerne om bl.a. opkøb, og jeg forventer og håber i hvert fald, at der vil komme endnu flere økonomiske støtteordninger til, i takt med at EU's landbrugspolitik forhåbentlig bliver stadig mere grøn.

Inden for de sidste måneder er der gennemført to vigtige analyser af dele af den arealregulerende lovgivning, som også ordførerne har været inde på. Den ene er foretaget i rapporten »Landbruget i planlægningen. Planlægningens og arealreguleringens betydning for landbruget« af en bredt sammensat arbejdsgruppe under det daværende Landbrugs- og Fiskerimi-

nisterium, der også omfattede repræsentanter for landbrugets organisationer.

Rapporten konkluderer bl.a., at landbruget i vidt omfang er undtaget fra generelle arealreguleringer, bl.a. således at der kun i begrænset omfang er tale om, at der skal søges om tilladelse eller om dispensation til landbrugsbyggeri og ændrede driftsformer m.m. Med indførelsen af regler om husdyrhold og arealkrav for landbrugsejendomme er der dog foretaget en skærpet regulering af forholdet mellem den animalske produktion og produktionsgrundlaget på den enkelte landbrugsejendom. Det skal dog siges, at disse reguleringer er gennemført i et snævert samarbejde med landbruget og har været et modstykke til, at man eksempelvis bruger afgifter til at opnå det samme formål.

Rapporten konkluderer imidlertid også, at landmændene generelt er usikre over for arealreguleringerne og deres betydning for udviklingsmulighederne, og at dette bl.a. skyldes manglende dialog og manglende information om reguleringernes konsekvenser, og rapporten fremkom med ideer til, hvordan man kunne afhjælpe problemet.

Jeg er helt enig i – og jeg noterede mig også, at det var et bærende synspunkt under debatten – at der er behov for en bedre dialog med og information til landmændene om arealreguleringer, og jeg har derfor på et møde for nylig drøftet hele dette spørgsmål med formændene for De Danske Landboforeninger, Dansk Familielandbrug og Amtsrådforeningen. Vi var alle enige om, at den fremtidige information til den enkelte landmand kun kan tilvejebringes i et tæt samarbejde mellem dem og Miljø- og Energiministeriet. Vi har aftalt, at der nedsættes et udvalg, der skal udarbejde forslag til en informationsindsats rettet mod den enkelte landmand om gældende reguleringer. Udvalget, som også skal beskrive eventuelle barrierer for en optimal informationsindsats, skal være færdig med sit arbejde inden udgangen af i år.

Den anden vigtige analyse, der er udarbejdet, er den effektvurdering af naturbeskyttelsesloven, som den daværende miljøminister i 1991 ved fremsættelsen af lovforslaget lovede skulle foretages efter en kortere årrække. Den daværende konservative miljøminister sagde i 1991, da han fremsatte lovforslaget: Lad os nu se, hvordan naturbeskyttelsesloven virker. Vi har fremsendt denne effektvurdering til udvalget, men jeg skal alligevel af hensyn til Folketinget resumere, hvad effektvurderingen viser.

På baggrund af oplysninger og vurderinger fra især de amtskommunale myndigheder og relevante organisationer er der foretaget en sammenfattende vurdering af de nye reguleringer, som blev gennemført med naturbeskyttelsesloven af 1992.

På dette grundlag – altså at man både har snakket med myndighederne og med organisationerne, som repræsenterer brugerne – viser redegørelsen bl.a., at udvidelsen af den generelle naturtypebeskyttelse, herunder også beskyttelsen af de ferske enge og overdrev, generelt set ikke har voldt landmændene de store problemer.

Der har været under halvt så mange ansøgninger, og jeg siger det igen, så der ikke er nogen tvivl: Der har været mindre end halvt så mange dispensationsansøgninger, som man forventede under Folketingets behandling af lovforslaget, og i praksis er 90 pct. af alle disse ansøgninger blevet imødekommet. Sagerne har i det store og hele drejet sig om småindgreb, om etablering af søer, stier og vejforlægninger eller om plejetiltag og ikke om egentlig landbrugsmæssig drift. De beskyttede arealer har som forventet en relativt marginal landbrugsmæssig interesse.

Redegørelsen peger på enkelte problemer, som ministeriet vil søge at løse, herunder ikke mindst behovet for øget information til den enkelte om lovens bestemmelser, som jeg var inde på før.

Selv om naturtypebeskyttelsen ikke generelt volder problemer for landbruget, er der, som det også kom frem under førstebehandlingen den 20. januar af det private forslag til ændring af naturbeskyttelsesloven, og som det også har været understreget af flere ordførere her i dag, behov for at få afklaret nogle konkrete problemstillinger og rette forskellige misforståelser vedrørende de ferske enge. Jeg kan her henvise til, at jeg for kun få dage siden har besvaret en række spørgsmål fra Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, og jeg håber, at de svar har afklaret de rejste spørgsmål, men jeg er selvfølgelig parat til at besvare eventuelle yderligere spørgsmål fra og i udvalget.

Jeg er helt klar over, at der i det sydvestjyske område er specielle problemer med engbeskyttelsen. Netop i det område har beskyttelsen muligvis haft nogle utilsigtede virkninger, bl.a. fordi marskengene i visse tilfælde ikke indeholder den særlige flora, som er med til at gøre engene i det øvrige land bevaringsværdige. I

øjeblikket er der heldigvis en god dialog om problemerne mellem landboorganisationerne og de pågældende amter. I løbet af kort tid vil der foreligge et første resultat af denne dialog, og det vil jeg selvfølgelig underrette Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om.

Vi har sat alle kræfter ind på at få løst dette problem. Allerede på nuværende tidspunkt kan jeg sige, at jeg støtter den revision af § 3-registreringen af enge, som Ribe Amt har igangsat, og som bl.a. vil tage højde for det problem, jeg lige har omtalt. Efter at man nu har fået bedre, mere naturrettede kriterier, har man reduceret omfanget af registrerede enge ganske betydeligt.

Må jeg til sidst sige, at ingen naturligvis ønsker indgreb i den private ejendomsret, der er urimelige og unødvendige i forhold til de interesser, der skal tilgodeses. Vi skal løbende være opmærksomme på, om formålet med de generelle reguleringer bliver opnået, og om byrderne for grundejerne står i rimeligt forhold til målene, og selvfølgelig skal vi ikke ud og afprøve den yderste grænse for erstatningsfri regulering i forhold til ekspropriation. Det tror jeg heller ikke, at der her i Folketinget er den mindste stemning for.

Jeg synes, at redegørelsen fra regeringen for udviklingen i de generelle reguleringer til fulde dokumenterer, at det med den nuværende plan-, miljø- og naturbeskyttelseslovgivning er lykkedes – må jeg understrege det endnu en gang – en tidligere regering i et tæt samarbejde med Folketinget og med et bredt folketingsflertal bag sig at finde en god balance mellem på den ene side hensynet til den enkelte borger og på den anden side fællesskabets interesser i en god miljø- og naturtilstand.

Derfor vil mit råd her til sidst i debatten være, at man for min skyld godt kan lave alle de politiske felttog, man vil, man kan rejse alle de forespørgsler, man vil, og vi skal nok besvare dem, medvirke ved dem og også få en god diskussion om det, men var det ikke klogere at sige, at det grundlag, vi har, egentlig er godt at arbejde ud fra? Det er gennearbejdet, det er gennemprøvet, det har virket med færre problemer, end man troede, da man vedtog forslagene i sin tid. Der er problemer enkelte steder, men det kan jo ikke undgås, når der er et sammenstød mellem beskyttelseshensyn på den ene side og benyttelsesinteresser på den anden side.

Lad os i fællesskab løse disse problemer, men ikke ud fra generelle, udokumenterede og for-

kerte anklager mod hele lovgivningsgrundlaget, men ud fra konkrete problemer. Lad os tage fat. Jeg kan love, at regeringen er parat til at trække i arbejdstøjet for at få løst disse problemer. Ingen af os kan have nogen interesse i, at natur-, miljø- og planlovene ikke fungerer bedst muligt.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg er dybt skuffet, men ikke overrasket. Ikke mindst den sidste besvarelse her er virkelig skuffende, og jeg kan meddele regeringen, at det her vil vi ikke lade os spise af med. Nu får regeringen en forespørgsel. Nu får man en debat, som bliver helt anderledes. Jeg er meget ked af, at det skulle ende på den måde, som vi her oplever, hvor miljøministeren totalt – bortset fra nogle ganske små områder – afviser at gå ind i en seriøs vurdering af de afgørende punkter, som vi pegede på i vores oplæg.

Vi appellerede til, at vi lod være med at tale os fra hinanden i dag, at vi fortsatte linjen fra den 21. maj sidste år, at vi erkendte, at vi havde et fælles problem, når 111 love er undtagelser fra en grundlovsbestemmelse, når vi har masser af planlove, som i øvrigt blev vedtaget længe før Schlüterregeringens tid, som i den grad får retsikkerheden til at brede sig hos den enkelte.

Jeg synes, det er helt urimeligt, at landets miljøminister på den måde arrogant afviser en seriøs diskussion, og derfor må vi få en forespørgselsdebat.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Mine bemærkninger skal fortsat være til justitsministeren. Jeg ved, at justitsministeren har et vigtigt arrangement ude i byen, og for ikke helt at tage fornøjelsen fra ministeren vil jeg holde mig til det positive og ikke kalde ministeren herop igen. Så håber jeg, ministeren gør mig en tjeneste en anden gang.

Der var alligevel, synes jeg, en vis fordragelig imødekommethed, men den gik naturligvis ikke langt nok. Der er ingen grund til, at ministeren i fremtiden gør mere ud af disse juridiske begrundelser om, at det er vanskeligt at stille betingelser med hensyn til grundlovens § 72, at det ikke må blive en skueproces, og at vi ikke må forsinke retternes arbejde, for det er vi fuldkommen enige i.

Men vi vil videre; vi vil videre i sagsbehandlingen. Det er det, der har været den røde tråd igennem det, jeg har sagt i dag. Vi vil videre i en

sagsbehandling, hvor der sker en opdeling mellem dem, der vejleder og kontrollerer og skal rejse sagerne, altså en magtadskillelse. Det kan formentlig kun klares ved en ny retsplejelov, hvor man også får nogle kapitler ind, der gør det lettere for borgerne at anlægge sag mod det offentlige i alle slags sager.

Jeg havde håbet på nogle flere tilsagn i dag, da vi jo, som ministeren også nævnte, har drøftet problemerne i samråd, men vi vil vende tilbage i en senere debat.

Jeg vil godt tage et væddemål: Det bliver mig, der får ret. Vi vil før eller senere få nogle regler for offentlige myndigheders adfærd.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Justitsministeren mente, at jeg udtrykte, at det var i denne regerings tid, at der var sket et skred. Jeg gjorde opmærksom på, at det var fra 1945 og frem, og nok har regeringen siddet alt for længe, men altså ikke fra 1945.

Og så kan jeg da også sige, at miljøministeren understregede det så udmærket: at i dansk miljøpolitikks guldalderperiode i Schlüterregeringens tid blev tingene lavet godt. Men jeg vil godt foreslå ministeren at læse, hvad han eller en anden har skrevet i redegørelsen i afsnit 3.3.5:

»Imidlertid er de rådighedsindskrænkninger, som er indeholdt i de forskellige arealreguleringer, i vidt omfang de samme. Typisk omfatter de forbud mod bebyggelse og ændret anvendelse af arealerne.«

Det lægger da, så vidt jeg kan læse det, lige op til en forenkling, men jeg hører bestemt i ministerens tale, at forenklinger er umulige, og at alt skal være som i gode gamle Schlüters tid. Men okay. Jeg vil gerne have en uddybning, hvis ministeren kan klare det.

Information var miljøministeren klar til at gøre noget ved gennem et udvalg. Vi kommer så med vores forslag, og jeg vil gerne have, at ministeren kommenterer det. Jeg vil også gerne have, at ministeren kommenterer vores tanker om registrering af alle udpegningerne, så man får det sort på hvidt, også høringsdelen. Det synes jeg ministeren skylder på nuværende tidspunkt.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg skal kort svare på fru Birthe Rønn Hornbechs henvendelse og tilkendegivelse over for mig og takke for den hensynsfuldhed, som blev udvist.

Men jeg er nødt til at sige til fru Birthe Rønn Hornbech, at det ikke er sådan, at man er fuldstændig lovløs, når man er uden for retsplejelovens bestemmelser. Det ved fru Birthe Rønn Hornbech også. Det er bl.a. i en lang række af de særlovninger, der indeholder adgangen til private ejendomme uden retskendelse, beskrevet, hvordan man skal optræde, hvor man f.eks. skal kunne legitimere sig, sådan at det kan ses, hvilken myndighed man repræsenterer. Det er også sådan, at proportionalitetsprincippet er gældende, også når vi bevæger os uden for retsplejelovens bestemmelser. Indgrebet må altså ikke være mere voldsomt end nødvendigt er for at forrette det kontrolbesøg, den inspektion, man nu er ude i, og de uskrevne regler for god forvaltningsskik er også gældende.

Så det er ikke sådan, at den pågældende borger er fuldstændig retsløs, når myndigheder optræder uden for retsplejelovens bestemmelser – altså hvor man har særlovgivningens hjemmel til at gennemføre en kontrol. Viser det sig, at en myndighed har optrådt ud over det, som lovgivningens bestemmelser giver adgang til, kan enhver borger indbringe det for domstolene.

Så vi skal lade være med at give udseende af over for borgeren, at der hersker lovløshed, og at myndigheder bare kan optræde fuldstændig hensynsløst over for borgeren. For det første er der en lang række bestemmelser, der er gældende for selve den aktivitet, som foregår i folks private boliger eller i virksomheder, og dernæst, hvis myndigheden har overtrådt de bestemmelser eller optrådt unødigt voldsomt i sit indgreb, kan sagen indbringes til afgørelse hos domstolene.

Jeg kan forstå, at Venstre fortsat vil debattere det her tema, og det kan jo både foregå i udvalg og her i Folketingssalen. Regeringen stiller selvfølgelig op, for vi har meget klare synspunkter i denne sag.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Den korte bemærkning skal handle om den problemstilling, som vi også havde oppe at vende i Retsudvalget i et samråd med justitsministeren for nogen tid siden. Jeg skal ikke stå og referere fra et samråd, men et eller andet sted synes jeg, at der er noget, der halter i den problemstilling, som fru Birthe Rønn Hornbech også under samrådet interesserede sig voldsomt for.

Hvis vi nu forestiller os, at der er en eller anden told- og skattemyndighed, der er ude for

at se til nogle momsboøger, og at de uden dommerkendelse på det pågældende sted – det kunne jo være, det var nogle rockere eller nogle rockersympatisører – fandt et raketstyr, er det så noget, der skal behandles efter retsplejelovens regler om tilfældighedsfund? Skal Told og Skat være afskåret fra at gå videre til politiet med det og sige: Ved I hvad, vi fandt altså et raketstyr, det kan være, de overfalder arresten i Køge i morgen?

Retsplejelovens regler om tilfældighedsfund gør altså, at der her er nogen, der har fået en eller anden kvababbelse; der er noget, der halter.

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Miljøministeren rådgav forleden dag et af medlemmerne her i salen om, at man skulle passe på med at have færdigskrevne taler med hjemmefra. Jeg kan se, at ministeren havde en færdigskrevet svartale med.

Han havde svar på tre myter, som vist overhovedet ikke rigtig har været behandlet her. Han havde den første myte om, at vi havde fokuseret meget på det meget indgribende i arealreservationerne. Det synes jeg ikke har været et tema.

Og at landmændene skulle være specielt hårdere ramt end andre, var en anden myte, som ministeren kørte frem med. Det tror jeg ikke der er nogen der har sagt. Vi har alle sammen været enige om, at der er mange, der er ramt af det her på forskellig led, så en del af debatten har selvfølgelig kørt på det, der er foregået i landdistrikterne.

Derudover mente ministeren, at vi havde diskuteret meget lag på lag. Jeg husker ikke, at der er nogen, der har nævnt det, men det er da rigtigt, og det er jo en af grundene til, at vi har nævnt ønsket om regelforenkling, hvis det er muligt, der er mange af de her ting, der ligger meget tæt ved hinanden. Men når ministeren siger, at der ikke er nogen problemer i det, er det jo galt. Habitatdiskussionen viste, at når vi går ud og laver nogle arealreservationer med den metode, der er nu, får vi tit nogle absurde forhold. Der har vi i debatten nævnt odderen i Odense Å, som ikke fandtes, og de landgående marsvin, som også var en biologisk sensation, som var opfundet her i København og ikke ude i områderne. Det kunne være undgået, hvis man havde hørt befolkningen i forvejen.

Derfor savner jeg også et svar fra miljøministeren, for var det ikke en idé, hvis vi skulle lave

noget a la habitatudpegning eller en anden type, vi finder nødvendig på et senere tidspunkt, først at gå ud og høre den enkelte lodsejer ved direkte henvendelse? Lad os bruge den ekspertise, som de enkelte grundejere sidder inde med, som ved, hvad der er af fugle, dyr og biller, og hvad vi ellers gerne vil frede og beskytte i vores natur. Lad os få en tilbagemelding fra ejerne. Mange gange ved ejerne mere – ikke på alle områder, men på en række områder – og kan supplere den viden, der allerede ligger centralt.

Der bliver snakket meget om en bedre dialog, og det er godt, at ministeren er indgået i et udvalgsarbejde sammen med De Danske Landboforeninger, Amtsrådsforeningen og Danske Familielandbrug. Det kan vi hilse velkommen. Men ministeren har ikke selv klart meldt ud med, i hvilken retning han tænker, at informationen skal gå til den enkelte.

Og dér vil jeg godt bede ministeren om at præcisere. Kan vi blive enige om, at det skal være noget med, at den enkelte lodsejer får myndighedernes angivelse af, hvad der rent faktisk er registreret på området? Hvad der er registreret af § 3-områder, fuglebeskyttelsesområder og byggelinjer af forskellig art. Også så den enkelte borger har en mulighed for at sige, sådan som jeg synes CD's ordfører så udmærket gjorde opmærksom på, at de her er vist ved at være uaktuelle, de kan flyttes, de kan fjernes, og de skal måske revideres med passende mellemrum.

Hvis man har det på et kort og på tryk, er det lettere at forholde sig til. Det er det også for de ejere, der siden hen køber arealerne, hvor de kan blive opmærksomme på, hvilke restriktioner der er. Der er jo ingen steder, hvor man som ny ejer kan se, om en jord er det ene eller det andet. Det er et problem for naturbeskyttelsen, og det er naturligvis et problem for den ejer, der gerne vil opføre sig ordentligt, men som af vanvare kommer til at optræde uhensigtsmæssigt og får naboer eller naturbeskyttende organisationer på nakken. Så har man straks forpestet hele ideen i det, der var vores udgangspunkt.

Jeg vil sige, at hvis vi ikke får nogle rimelige besvarelser her, og jeg synes ikke, der har været så mange af dem, er det naturligt, at vi kommer videre på den måde, at Det Konservative Folkeparti, som nu bebudet, har fire forslag klar, og der kommer et ekstra, som også er blevet berørt af andre ordførere, for at fylde vores lovgivning ud. Det handler netop om den enkelte borgers mulighed for at rejse sag mod det offentlige.

Det mangler vi f.eks. på et område som renseanlæggene. Når de offentlige renseanlæg overskrider udledkravene i ca. 25 pct. af tilfældene, så skal den borger, der bor lidt længere nede ad kysten, selvfølgelig også have en mulighed for at reagere og ikke bare have muligheden for at komme med en politianmeldelse, som vil blive afvist. Der skal være bedre muligheder, for at de offentlige produktionsvirksomheder fungerer ordentligt.

Vi har lige haft et skrækeligt eksempel i Odenseområdet. Odense Universitetshospitals forbrændingsanlæg forurenede ganske stygt, kørte uden tilladelse og al mulig anden dårlighed. Det kan vi ikke stå model til. Vi skal have ens behandling af det offentlige og det private. Og der er altså problemer på det offentlige område. Dem vil vi gerne være med til at løse.

Men hvis vi ikke får svar på vores spørgsmål her og nu, er en forespørgselsdebat selvfølgelig helt selvfølgelig.

Aage Brusgaard (FP):

Ja, vi har jo 3½ time endnu, inden datoen skifter til den 21., så dem kan vi lige så godt bruge her.

Hvad konkret har vi fået ud af dagen? Hr. Bent Hindrup Andersen foreslog direkte, at der skulle nedsættes en slags lovråd, og det kan Fremskridtspartiet tilslutte sig. Vi har selv haft de samme tanker og fremsat det samme forslag.

Venstre startede med at bede regeringen om at komme med et konkret forslag til forbedringer på området. Begge ministre har afvist at komme med nogen som helst løfter her i dag, og derfor vil jeg godt takke Venstre. Det er, som om det er dem, der har været primus motor i debatten. Jeg er også fuldstændig enig i de fem punkter, hr. Svend Erik Hovmand har stillet op i sin tale, og vi hilser selvfølgelig også en forespørgselsdebat velkommen.

Men ellers vil jeg nok sige, at jeg har skrevet på det stykke papir her, at debatten i dag har været en meget kold kop te. Men tak for debatten alligevel.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg forstår, at man vil have en forespørgselsdebat i nær fremtid, og jeg foreslår, at jeg til den tid svarer på de spørgsmål, der måtte komme, og det ser jeg selvfølgelig frem til. Man skulle være et skarn, hvis man ikke sagde tak til partierne for at tage en ny debat, og hvis den ikke bliver tilfredsstillende, så imødeser jeg også gerne, at der kommer en ny debat og en ny debat og en ny debat.

Jeg håber dog undervejs, at jeg får at vide, hvad det er i vores lovgivning, man konkret vil have ændret inden for naturbeskyttelses- og planområdet osv. Venstre er kommet med en række ideer om beskyttelseslinjer osv., som jeg allerede her i Folketinget har givet udtryk for min kritiske meninger om. Lad os dog få de ting på bordet.

Jeg har sagt ja til forenklinger, og jeg har sagt ja til at se på løsning af konkrete problemer. Jeg tror, uenigheden er størst med hensyn til, om udgangspunktet er så ringe, som man siger, eller om det i virkeligheden ikke er et meget godt udgangspunkt, vi har, og at vi på basis af dette gode udgangspunkt kan se på de enkelte elementer.

Jeg vil sige til hr. Langkilde, der konkret spurgte mig om informationsindsatsen, at jeg netop har nedsat et udvalg sammen med landbrugets organisationer og Aamtsrådsforeningen, der skal komme med forslag om, hvordan vi kan give den bedst mulige information til den enkelte landmand. Jeg synes, det vil være forkert af mig at foregribe det udvalgsarbejde. Lad nu de mennesker få den fornødne tid. Vi vil i hvert fald gøre, hvad vi kan, for at det kan blive et effektivt og positivt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg håber da, regeringen går til det udvalgsarbejde med nogle indstillinger, som kan blive prøvet i det spændende forum, og at man vil informere befolkningen i form af f.eks. kortmateriale, så befolkningen ved, hvad der findes af restriktioner. Men jeg havde to andre spørgsmål, og det ene gik på høringsdelen. Hvad vil man gøre her? Det andet var om registrering af alle de arealreservationer, der findes.

Jeg tror ikke, det forholder sig sådan, som ministeren mente, at vi kunne være uenige om, om det stod ringe til med udgangspunktet. Jeg synes, det står rimelig godt til, men vi vil gerne gøre det bedre, så hvorfor ikke benytte lejligheden til det?

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af lovforslag nr. L 164: Forslag til lov om overdragelse af Aalborg og Odense lufthavne.

Af trafikministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 6/2 97).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Erling Christensen (S):

Med dette lovforslag søger trafikministeren Folketingets bemyndigelse til vederlagsfrit at overdrage Aalborg og Odense lufthavne til de lokale kommuner eller kommunale fællesskaber, men i øvrigt på vilkår, som trafikministeren fastsætter.

I lovforslaget tales der i den forbindelse om, at for det første skal de nye selskabers vedtægter godkendes, for det andet skal tjenestemænd, der arbejder ved Aalborg og Odense lufthavne, bevare deres ansættelsesforhold i staten, og for det tredje skal selskaberne tilbyde tjenestemændene overgang til ansættelse i selskaberne.

Da Aalborg lufthavn både i 1995 og 1996 har givet overskud og der i øvrigt ikke er udsigt til ændringer i passagertallet i nedadgående retning, er der ikke de store problemer med hensyn til Aalborg lufthavn, som kommunerne i Nordjylland ifølge lovforslaget gerne vil overtage fra den 1. januar i år.

For Odense lufthavn gør der sig derimod helt andre problemer gældende. Åbningen af den faste Storebæltsforbindelse vil ændre trafikmønsteret og forventes at føre til, at et faldende antal passagerer vil bruge Odense lufthavn. Det forhold har vi været vidende om, siden vi her i Folketinget for næsten 10 år siden besluttede at lave den faste forbindelse over Storebælt, og derfor har man også i Statens Luftfartsvæsen og i Trafikministeriet vidst, at omkostningerne ved driften af lufthavnen måtte og skulle sænkes.

Jeg er ikke bekendt med, at disse forberedelser er taget. Der er heller ikke taget stilling til, hvor mange ansatte der vil være behov for efter den 1. juni i år, og derfor heller ikke til, hvilke tjenestemænd staten skal tilbyde anden beskæftigelse eller ventepenge. Derfor er der heller ikke oplyst det antal medarbejdere, det nye selskab efter lovforslaget skal tilbyde ansættelse. Oplysningerne fremgår ikke af lovforslaget og bemærkningerne dertil.